

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ННІ неперервної освіти і туризму**

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Проект дитячого оздоровчого комплексу на 150 місць »

Спеціальність **241 «Готельно-ресторанна справа»**
Освітня програма «Готельно-ресторанний бізнес»
Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

к. е. н., доцент

_____ **Лариса ГОПКАЛО**

(підпис)

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи

к.е.н., доцент

_____

Тереза МИКИЦЕЙ

(підпис)

Виконала

_____

Діана МОРОЗОВА

(підпис)

КИЇВ – 2025

ЗМІСТ

Вступ	9
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПЦІЯ	12
1.1. Концепція дитячого оздоровчого комплексу	12
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИМІЩЕНЬ. СЕРВІС	25
2.1. Групи приміщень. Фронт Офіс (Front Office)	25
2.1.1. Приймально-вестибюльна група	27
2.1.2. Житлова група	30
2.1.3. Для надання побутових послуг, торговельна, дозвілєво-анімаційна, спортивно-оздоровча	32
2.2. Групи приміщень. Бек Офіс (Back Office)	34
2.2.1. Адміністративна	34
2.2.2. Господарська та виробничо-побутова	36
2.3. Сервіс (Service)	37
2.3.1. Бронювання (Reservation). Реєстрація (Check-In) Розміщення (Accommodation). Виселення (Check-Out)	39
2.3.2. Хаузкіпінг (Housekeeping). Клінінг (Cleaning)	42
2.3.3. Велнес (Wellness). СПА (SPA). Фітнес (Fitness)	44
2.3.4. Івент-сервіс (Event Service). Конференц-сервіс (Conference)	47
2.4. Заклади харчування	50
2.4.1. Ресторани. Бари. (Food and Beverage (F &B)	50
2.5. Визначення загальної площі дитячого оздоровчого комплексу	59
РОЗДІЛ 3. АРХІТЕКТУРА. ДИЗАЙН	62
3.1 Об'ємно-планувальні рішення	62
3.2 Архітектурні рішення. Характеристика території	64
3.3 Характеристика будівлі	65
3.4. Інженерні системи дитячого оздоровчого комплексу	67
3.5. Дизайн	69
3.6. Кошторис	70
ВИСНОВКИ	75
Список використаних джерел	77
Додатки	81

ВСТУП

У сучасних умовах соціально-економічного розвитку України питання створення ефективної системи дитячого оздоровлення є надзвичайно актуальним. Високий рівень психоемоційного навантаження, екологічні проблеми, недостатня фізична активність, неякісне харчування та інші негативні фактори негативно впливають на здоров'я дітей, що потребує відповідного реагування на державному, регіональному та муніципальному рівнях. Одним із найбільш ефективних засобів оздоровлення підростаючого покоління є організація системної відпочинкової та реабілітаційної інфраструктури, зокрема – створення сучасних дитячих оздоровчих комплексів

Забезпечення належних умов для збереження та зміцнення здоров'я дітей є пріоритетним завданням будь-якої держави, адже саме діти є основою майбутнього суспільства. У контексті сучасних викликів - глобальної урбанізації, екологічної деградації, зниження рівня фізичної активності молоді - питання організації якісного та безпечного оздоровлення дітей набуває особливої актуальності. Одним із ключових напрямів вирішення цієї проблеми є створення ефективної інфраструктури для дитячого відпочинку та оздоровлення, що поєднує функціональність, комфорт, екологічність та доступність.

Місто Одеса - потужний курортний та культурний центр півдня України, що має сприятливі природно-кліматичні умови для організації дитячого оздоровлення. Проте наявна інфраструктура дитячих оздоровчих закладів у регіоні є застарілою, не відповідає сучасним вимогам безпеки, енергоефективності та інклюзії, а кількість доступних місць не задовольняє потреб населення. Відтак постає нагальна потреба в проектуванні нових дитячих оздоровчих комплексів, що враховуватимуть новітні технології, європейські стандарти комфорту та умови сталого розвитку.

Особливу актуальність тема набуває в регіонах із високим рекреаційним

потенціалом, зокрема на півдні України. Місто Одеса – один із провідних курортів Чорноморського побережжя, що має сприятливі природно-кліматичні умови, розвитку транспортну інфраструктуру, історичні традиції у сфері дитячого оздоровлення. Проте сьогодні спостерігається занепад багатьох оздоровчих закладів, зменшення їхньої кількості, відсутність комплексного підходу до відновлення архітектурної середовища. Більшість існуючих споруд морально та фізично застарілі, не відповідають сучасним вимогам до інфраструктури, інклюзивності, енергоефективності, безпеки та психологічного комфорту.

У зв'язку з цим постає потреба в розробці нового покоління дитячих оздоровчих комплексів, які б поєднували в собі інноваційні архітектурно-планувальні рішення, враховували специфіку вікових груп користувачів, забезпечували фізичну та емоційну безпеку, сприяли гармонійному розвитку дитини та мали привабливість для реалізації державних та приватних інвестиційних програм.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що розроблення інноваційного проєкту дитячого оздоровчого комплексу на 150 місць у місті Одеса з урахуванням сучасних архітектурних, інженерних та функціональних рішень сприятиме підвищенню якості оздоровлення дітей, зниженню витрат на експлуатацію закладу та підвищенню його інвестиційної привабливості.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи – розроблення та обґрунтування концептуального проєкту дитячого оздоровчого комплексу на 150 місць у місті Одеса.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- визначити концепцію новоствореного дитячого оздоровчого комплексу та його місткості;
- провести розрахунки площі проєкту, обрати правильну форму та здійснити розрахунок поверховості;
- розробити сервісний процес та змодельовати процес обслуговування в дитячому оздоровчому комплексі;

- розробити спектр послуг, що будуть надаватися в дитячому оздоровчому комплексі;
- розробити меню, скласти денну виробничу програму, визначити склад і площі приміщень закладу ресторанного господарства дитячого оздоровчого комплексу;
- дослідити наявну інженерну інфраструктуру в районі забудови, виявити можливість підключення будівлі закладу до наявних мереж;
- розробити архітектурні рішення та дизайн проєктованого підприємства;
- розрахувати кошторис проєкту дитячого оздоровчого комплексу.

Об’єкт дослідження – проєкт дитячого оздоровчого комплексу.

Предмет дослідження – процес проєктування дитячого оздоровчого комплексу на 150 місць.

Інформаційну базу дослідження складають офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, матеріали Міністерства охорони здоров’я, Міністерства освіти і науки, профільних архітектурно-будівельних нормативів (ДБН).

Практична цінність роботи полягає у можливості реалізації представленого проєкту в межах державних або приватних інвестиційних програм, використання його як основи для аналогічних об’єктів у прибережних регіонах України.

В бакалаврській роботі були використані такі методи: моніторинг, спостереження, порівняння, планування.

Робота апробована на Всеукраїнській науково-практичній студентській конференції. Результатами роботи апробації є опубліковані тези доповідей на тему: «Організація активного відпочинку та оздоровлення дітей у таборі»

Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів основної частини, висновку, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПЦІЯ

1.1 Концепція дитячого оздоровчого комплексу

Історія розвитку дитячих таборів почалася в 1876 році у швейцарських Альпах. Відпочинок дітей супроводжувався будівництвом будинків-курінь, співом пісень, запуском повітряних зміїв та різних пригод. Чисельністю табору було 68 осіб під наглядом 10 добровольців-батьків. Перший досвід організації дитячого дозвілля сподобався і надалі набув розвитку, як у Швейцарії, так і в сусідній Франції.

Поява дитячих таборів у Північній Америці відносять до 80-х років XIX століття. Це були приватні формування у глухих лісах для хлопчиків старшого віку із елітних сімей. Мета стояла в обмеження дітей від спокус великого міста та суспільства [38].

З початку 90-х на території України та країн СНД почали формуватися нові типи дитячих таборів авторські, приватні та програмні табори. У сучасному поданні основним завданням дитячих таборів є програма та формування колективу. Раніше під табором розумілася конкретна територія. Наразі табір формує свій штат співробітників та матеріальну базу, а реалізація програми може здійснюватися на різних орендованих майданчиках, у ролі яких можуть виступати ДОЦ, ДОТ, бази відпочинку, пансіонати, готелі, наметові табори, туристичні бази як на території України так і на території інших країн та ін. Так на одній території можуть проводити свою діяльність, що відрізняється один від одного, одночасно кілька таборів. По всьому світу на тлі нової економіки та появи нових технологій набувають розвитку спеціалізовані табори: табори для інвалідів, табори з поглибленим вивченням іноземних мов, музики, комп'ютерних програм, при тому що традиційні табори приділяють увагу спорту, відпочинку, різноплановому дозвіллю, не втрачають своєї популярності.

Закордонний організований відпочинок для української дитини представлений такими типами таборів [38]:

1. Дитячі табори, розташовані біля країн СНД. В даному випадку весь процес організації відпочинку на себе бере сторона, що приймає, і сам табір.
2. Дитячі табори, що організуються на базі різних готелів та спортивно-оздоровчих комплексів європейських країн: Болгарії (ММЦ «Сердіка», ММЦ «Альбатрос», ММЦ «Блек-Сі»), Греції («Fun Park Camp», «Kalyves Camp»), Словаччини («Fun'7'Союз»). У цьому випадку дітям надаються лише послуги харчування, проживання та анімації. Відсутні педагогічні засади у програмі відпочинку, загальна дисципліна, розпорядок дня, загінна система.
3. Виїзні табори, організаторами яких виступають українські туроператори, школи та творчі колективи. При цьому виді орендується майданчик, найчастіше 3-4 зірковий готель з харчуванням у Болгарії, Іспанії, Мальті, Фінляндії, Єгипті та Туреччині. Під табір може орендуватись як цілий готель, так і один або кілька поверхів [38].

Організаторами педагогічної та оздоровчої програми виступають викладачі та вожаті з України, в деяких випадках залучаючи місцевих аніматорів. До цього виду можна також віднести табори з різними навчальними програмами. Найбільшою популярністю користуються заняття мовами, дайвінгом, вітрильним та кінним спортом, психологічні тренінги. Їхня частка в загальному потоці невелика, через порівняно високу вартість.

У сучасній Україні архітектура оздоровчої галузі розвивається недостатнім темпом. Основні структурні елементи оздоровчої архітектури, якими є: курортні готелі, пансіонати, дитячі табори, центри здоров'я, морально та фізично застаріли.

Слід зазначити, що соціальні проблеми знаходять своє відображення в архітектурі XXI ст., турбує той факт, що діти починають дружити, спілкуватися і загалом присвячувати весь вільний час лише Інтернету, це не може залишити

нас байдужими. У зв'язку з цим розвиток культури та дозвілля підлітків стає важливим завданням соціалізації молодого покоління та надзвичайно актуалізує проблему виховання, потребує радикальної нової концепції та практики проектування дитячих оздоровчих закладів [38].

Сучасні дитячі табори відпочинку розрізняються за наступними характеристиками [38]:

1. За видом послуг: дитячий оздоровчий табір; дитячий оздоровчий табір санаторного типу; дитячий санаторій; табір денного перебування; дитячий оздоровчий центр; центр дитячого туризму.
2. За профільною спрямованістю: спортивно-оздоровчі; оборонно-спортивні; освітні тематичні; табори праці та відпочинку, туристичні,
3. За територіальним розташуванням: міські; заміські.
4. За умовами перебування: стаціонарні, тимчасового перебування
5. За сезонністю: сезонні; цілорічні.
6. За часом перебування: цілодобові; денного перебування.

Закордонний відпочинок для української дитини став доступнішим, ніж у нашій країні. Рівні за умовами та набором дитячих послуг табори в Україні та за кордоном наприклад, у найпопулярнішій країні дитячого відпочинку Болгарії значно перевищують у цінах. Це пов'язано з більшою витратністю утримання таборів в Україні в зимовий період.

Як приклад сучасного вітчизняного табору, розглянемо міжнародний дитячий центр «Артек». У перший рік, «Артек» за чотири літні зміни прийняв 320 дітей. Спочатку це було наметове містечко на березі моря і називалося просто «Дитячий табір в Артеку». Сьогодні «Артек» це країна дитинства комплекс 10 дитячих таборів із багатопрофільною розвиненою інфраструктурою. [38]. Вначаючи історію розвитку рекреаційних ресурсів Одеської області, були проаналізовані проблеми, що проявилися в основні періоди розвитку Одеси.

Розглядаючи дореволюційний період розвитку району Великого Фонтану, проявляються основні проблеми, пов'язані з нестачею води і зсувами.

У 1930 р. в Радянському Союзі втілювався в життя модний тренд будівництва санаторіїв, пансіонатів і дитячих таборів для народу. Відведене місце для рекреаційної зони виконувало поставлені цілі. Відпочиваючі приїжджали відпочивати з усього Союзу. На Великому Фонтані були засновані 17 дитячих таборів і санаторно-курортні закладів, 9 з яких функціонують.

Після розпаду СРСР, санаторії та пансіонати стали руйнувати, частина територій викупили приватні особи. Ситуація змінилася далеко не на користь простих пострадянських громадян. Вулиця Дача Ковалевського почала обростати солідними особняками, огороженими значними парканами як і інші вулиці на Великому Фонтані [12]. Не функціонуючи санаторно-курортні заклади знаходяться в занедбаному і зруйнованому стані, частина з них частково або повністю забудована житловою забудовою. Ділянки знаходяться ближче до меморіалу 411 батареї виставлені на продаж. Ще однією чимало важливою проблемою, є забудова ділянок санаторіїв житловими комплексами.[38].

За результатами дослідження, були визначені основні типи рекреаційних установ для дітей і молоді, які працюють в Одеській агломерації:

1. Оздоровчі табори для дітей та молоді (6-17 років);
2. Студентські табори (18-25 років),
3. Бази відпочинку вузівських колективів (студенти, викладачі та їх сім'ї);
4. Будинки відпочинку для батьків із дітьми;
5. Санаторії для дітей (7-17 років);
6. Санатор для батьків з дітьми,
7. Профільні спеціалізовані дитячі табори (за видами спорту, видів мистецтв, мовний, тощо).

Зараз в Одесі та Одеській області постійно функціонують дитячі оздоровчі табори і дитячі санаторії:

У рекреаційній зоні Великий Фонтан-Дача Ковалевського:

1. ДОТ «Юний зв'язківець» 170 місць в зміну (1,9 га);
2. ДОТ ім. Ю. Гагаріна 200 місць в зміну (3 га);
3. ДОТ «Юний залізничник» 300 місць в зміну (3 га);
4. ДОТ «Мрія» 240 місць в зміну (2.3 га);
5. Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку «Знамя» 167 місць (1,6 га);
6. Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку «Юний романтик» 150 місць;
7. ДОТ «Дружба» (7-14 років);
8. ДО центр «Юний судноремонтник» 190 місць. (1,32 га);
9. ДОТ «Космос» 140 місць;
10. ДОТ «Казковий» (6-16 років) 225 місць. (2 га). В районі Лузанівка успішно працюють:

1. Центр дитячого відпочинку «Молода гвардія» (рік заснування 1924 г.). Комплекс цілорічних таборів «Зоряний» 450 місць і «Сонячний» 350 місць, та літній табір «Прибережний» 190 місць. Загальна площа ділянки 40 га. Вік відпочиваючих 6-15 років. Зі шкодою та культурним центром щорічного використання. Літній амфітеатр на 1500 глядачів [38].

2. ДОТ «Чайка» (4-18 років) 150 чол.

У селищі Люстдорф: Дитячий санаторій цілорічний «Люстдорф» (6-14 років) 150 чол. У селищі Кароліно-Бугаз: ДТ Star-Time (6-16 років), англійська ухил. В центрі Одеси на Малій Арнаутській працює фототабір «Дитинство в об'єктиві» (12-16 років) на 50 чол. У селищі міського типу Сергіївка, Білгород-Дністровського району зосереджена група дитячих таборів і баз відпочинку санаторного типу:

1. ДТ санаторного типу «Сергіївка» 400 місць (6-14 років), 17 га;
2. Дитячий санаторій цілорічний «Сперанца» (7-14 років) – 300 місць;
3. ДТ «Берег» - 120 місць. Тематичний табір (англ. мова, археологія, творчість);

4. ДТ «Світанок» (7-16 років) 300 місць (3 га);
5. ДТ «Плаї (Сонячний берег)» (7-15 років) 250 місць (3 га).

У 2020 було зруйновано ОДЛ «Антарктика» на вул. Дача Ковалевського.

На його місці ведеться бурхливе будівництво житлового комплексу.

Там же, після пожежі, було зачинено муніципальний дитячий табір відпочинку «Вікторія». На цій же вулиці, дитячий санаторій «Зелена гірка» приходить в непридатність.

Для відпочинку студентського контингенту, призначені студентські табори і бази відпочинку вузівських колективів (ОДАБА на Дачі Ковалевського, ОНПУ «Чайка» на Кароліно-Бугазі, База відпочинку Юридичної академії в Затоці та ін.). Питання на стадії вивчення.

Одеський регіон має унікальні природно-кліматичні умови: наявність моря, степове повітря, дубовий та горіховий гаї, катакомби і природні цілющі джерела, що є основою для розвитку туризму і відпочинку. Головна проблема його розвитку це відсутність розвиненої інфраструктури. Тут необхідно розвиток певної інфраструктури: будівництво мережі готелів, будинків відпочинку, пансіонатів, багатофункціональних комплексів з різноманітними видами послуг (розважальних, спортивних, оздоровчих) [38].

В Одеській області до проблеми нестачі готелів додається ще одна це відсутність якісних маршрутів, дороги та під'їзних шляхів. В якості основних видів відпочинку, що мають високу перспективу розвитку в Одеській області можна виділити наступні напрямки: туризм, санаторно-курортне лікування, оздоровчий відпочинок дітей і молоді, спортивно-оздоровчий відпочинок [38].

Однак в реалії, на розглянутій території переважають зруйновані будівлі таборів, пансіонатів, які виставлені на продаж. Існують пропозиції щодо забудови центрів відпочинку рекреаційних територій житловими будинками підвищеної поверховості. В даний момент більшу частину землі викупили не тільки українські, а й зарубіжні чиновники. Вони намагаються забудувати цей «ласий

шматочок» особняками, дачами, забираючи всю прибережну зону. Безліч таборів, санаторіїв і баз відпочинку зараз або не експлуатуються, або просто знаходяться в не підлягають стані.

Для рекреаційно-курортного використання, Одеський регіон має такі сприятливі особливості як: клімат (степовий), хороша аерація, невеликі гаї, де історично склалася рекреаційна зона, культурне середовище, транспортна доступність.

В Одеському регіоні необхідно підтримувати збережені санаторно-курортні заклади, розвивати будівництво нових пансіонатів, будинків відпочинку, мережі готелів, багатофункціональних комплексів з різноманітними видами послуг (розважальних, спортивних, оздоровчих). Особливу увагу слід приділити збереженню та новому будівництву рекреаційних установ для дітей і молоді, створенню сучасної інфраструктури.[38].

Обґрунтування доцільності проєкту:

Проектування дитячого оздоровчого комплексу на 150 місць у місті Одеса на вулиці Французький бульвар є економічно та соціально доцільним, оскільки:

- Одеса є одним із провідних туристичних центрів України, що має сприятливий клімат, розвинену інфраструктуру та популярні рекреаційні зони.
- Французький бульвар – престижний район із зручним транспортним сполученням, близькістю до пляжів і культурних об'єктів міста.
- Дитячі оздоровчі комплекси користуються великим попитом, особливо у літній період, що гарантує стабільний потік відвідувачів.
- Проєкт сприятиме розвитку туристичної та оздоровчої інфраструктури міста, створенню нових робочих місць і залученню інвестицій.

Функціональні характеристики підприємства

Відповідно до Національних стандартів України, дитячий оздоровчий комплекс передбачає:

Кількість місць: 150

Кількість номерів: 50 (по 2-4 місця в кожному)

Категорія номерного фонду: стандартні номери зі зручностями, номери підвищеного комфорту

Додаткові послуги:

- Харчування (3-разове, дитяче меню, дієтичне харчування)
- Медичне обслуговування та реабілітаційні процедури
- Басейн і спортивні майданчики
- Розважальні програми, екскурсії
- Навчальні гуртки, мовні курси
- Wi-Fi, бібліотека, ігрові кімнати

Неймінг підприємства

Для створення унікального іміджу та залучення споживачів пропонується назва "**Акваторія**". Вона асоціюється з морським відпочинком, водними розвагами та якісним сервісом.

Туристична привабливість та інфраструктура

Одеса – місто з багатою історією, культурними пам'ятками та сприятливим кліматом для оздоровлення дітей. Головні туристичні переваги:

- М'який морський клімат, лікувальне повітря, сприятливі умови для відпочинку дітей.
- Близькість до культурних пам'яток (Одеський оперний театр, Приморський бульвар, Дерибасівська).
- Розвинена туристична інфраструктура (готелі, ресторани, транспортні вузли).

У межах дослідження було проаналізовано конкурентне середовище з метою виявлення сильних сторін аналогічних закладів, а також визначення можливостей для позиціонування проєктованого дитячого оздоровчого комплексу. До уваги взято три діючі заклади м. Одеси та області, що мають подібну цільову аудиторію, але різняться масштабами, рівнем інфраструктури та набором послуг.

Аналіз засвідчив актуальність розширення пропозиції якісного оздоровчого відпочинку для дітей із сучасним рівнем сервісу та розвиненою дозвіллевою інфраструктурою. Дані запишемо до таблиці 1.1

Таблиця 1.1 - Конкурентне середовище

№ п/п	Назва закладу розміщення, адреса	Кількість номерів	Кількість місць	Інфраструктурна характеристика об'єкта
1	Дитячий літній табір "Чайка» Миколаївська дорога, 172 , Одеса	30	150	Їдальня на 150 місць, футбольне поле, волейбольний майданчик, гуртки рукоділля та музики, амфітеатр для виступів, облаштований медпункт
2	Дитячий оздоровчий табір "Мрія", Одеса, вул. Дача Ковалевського, 120	50	240	Басейн, кінозал, майданчики для різних видів спорту, танцювальна студія, велика зона відпочинку, озеленена територія
3	Дитячий оздоровчий табір «StarTimeCamp», Одеса, вул. Кароліно-Бугаз, Одеса, Одеська область, 67844	20	100	Сучасні корпуси з кондиціонерами, арт-студія, медіа-центр, власна студія звукозапису, тренінг-зал, тематичні програми розвитку

Проаналізуємо конкурентне середовище майбутнього підприємства (табл.1.2)

Таблиця 1.2 - Результати оцінки конкурентів підприємства готельного господарства, що проектується

Показник	Дитячий літній табір "Чайка»	Дитячий оздоровчий табір "Мрія"	Дитячий оздоровчий табір «StarTimeCamp»,
Місце розташування	8	9	9
Транспортна доступність	9	7	8
Екстер'єр та інтер'єр	6	8	9
Якість обслуговування	7	8	9
Асортимент додаткових послуг	6	8	10
Рівень ресторанного обслуговування	6	8	9
Система бронювання	5	7	9
Вартість проживання	9	8	7
Рівень безпеки туристів	7	9	10
Середній бал	7.0	8.0	9.0

Концептуальне рішення підприємства готельного господарства представлене у вигляді таблиці (табл.1.3)

Таблиця 1.3 - Концептуальне рішення підприємства готельного господарства «Акваторія», у місті Одеса

Ознаки концепції	Характеристика ознак		
Характеристика місця розташування			
Країна (місце) розташування	Україна, м. Одеса		
Адміністративний вид території	Приморський район		
Адреса розташування підприємства готельного господарства	Французький бульвар, прибережна зона		
Система проживання і харчування	Проживання в 2-, 3- та 4-місних номерах зі зручностями; триразове харчування (сніданок, обід, вечеря) у їдальні, обладнаній власним харчоблоком.		
Тип підприємства	Дитячий оздоровчий комплекс		
Категорія	Середнього рівня, орієнтований на довготривале перебування		
Кадровий склад	Адміністративний персонал, медичні працівники, аніматори, кухарі, прибиральники, тренери, викладачі гуртків, технічний персонал		
Система управління	Централізоване управління з можливістю підроздільного менеджменту		
Стиль управління	Орієнтований на сервіс та індивідуальний підхід до кожного гостя		
Цільовий сегмент споживачів	Діти віком 6–16 років з усіх регіонів України		
Спосіб організації та взаємозв'язку всіх груп приміщень	Блокова структура, поділ на житлову, спортивну, рекреаційну, медичну та навчальну зони		
Розміщення			
Вид	Комплекс будівель із благоустроєною територією та виходом до моря		
Рівень комфорту	Середній, адаптований для довготривалого проживання		
Місткість	150 місць		
Дизайнерський стиль	Сучасний, екологічні матеріали, морська тематика, інтерактивні зони		
Категорія номерів	Двомісні	Тримісні	Чотиримісні
Кількість номерів	20	20	10
Харчування			
Тип закладів	Їдальня		
Організація харчування	3-разове, дитяче меню, дієтичне харчування, можливість вегетаріанського раціону		
Кількість місць	150 місць		

Продовження табл.1.3

Режим роботи	З 8:00-20 :00				
Форма обслуговування	Лінія самообслуговування, шведський стіл				
Дизайнерський стиль	Сучасний, затишний, дитяча тематика, екологічні матеріали				
Бізнес-послуги					
Тип	Конференц-зал				
Режим роботи	08:00 – 20:00				
Дизайнерський стиль	Сучасний, лаконічний, світлі тони				
Побутове обслуговування					
Тип	Майстерня ремонту одягу взуття	Пральня, хімчистка			
Режим роботи	Пн–Пт, 10:00 – 17:00		Щоденно, 08:00 – 20:00		
Дизайнерський стиль	Лаконічний, з використанням зносостійких матеріалів; кольорова гама – нейтральна (білий, сірий, беж), забезпечує гігієнічність та зручність прибирання.		Практичний, стерильний, з функціональними зонами		
Культурно-дозвілєві послуги					
Тип	Режим роботи				
	по днях		по годинах		
Дитяча дискотека	Щонеділі		20:00 - 22:00		
Кіновечори	Щосуботи.		19:00 - 21:00.		
Творчі студії та гуртки	Щосереда та неділі.		14:00 - 16:00.		
Вечір настільних ігор	Щовівторка		16:00-18:00		
Рекреаційні послуги					
Тип	Режим роботи				
	Басейн	Тренажерна зала	Розвивальні та навчальні ігри на свіжому повітрі	Майстер-класи з приготування здорової їжі	Екологічні прогулянки та екскурсії
Режим роботи	Заняття проводяться 3рази на тиждень	Заняття проводяться 3рази на тиждень	Проводяться на вихідних або у святкові дні	1-2 рази на тиждень.	Проводяться раз на тиждень або у святкові дні.

Продовження табл.1.3

Торгівля			
Тип	Призначення	Режим роботи	
		по днях	по годинах
Магазин-бутік	Реалізація сувенірів	Кожні вихідні	09:00 - 21:00

Таким чином, концепція дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» у місті Одеса базується на сучасних вимогах до безпеки, комфорту, інклюзивності та функціональності. У процесі розроблення концептуального рішення було враховано потреби цільової аудиторії — дітей віком 6–16 років, особливості клімату й туристичної привабливості регіону, а також недоліки чинної інфраструктури. Комплекс орієнтований на створення повноцінного середовища для відпочинку, оздоровлення, навчання та дозвілля, з урахуванням сучасних тенденцій в архітектурі, сервісі та екологічному підході. Конкурентні переваги обґрунтовано через аналіз ринку та існуючих дитячих закладів у регіоні.

Висновок до I розділу:

У першому розділі проаналізовано історію та сучасні тенденції розвитку дитячих оздоровчих закладів, зокрема в Одеському регіоні. Виявлено основні проблеми чинної інфраструктури, що потребують оновлення або повної модернізації. Запропонована концепція дитячого оздоровчого комплексу

«Акваторія» враховує соціальні, економічні, архітектурні та функціональні чинники, що визначають його конкурентоспроможність. Проект передбачає комплексний підхід до організації простору, сервісу та безпеки, забезпечуючи умови для якісного та безпечного відпочинку дітей. Це створює підґрунтя для подальшої деталізації організаційних та інженерних рішень у наступних розділах роботи. Отже результати аналізу підтверджують високу привабливість відкриття дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» у місті Одеса. Вдале розташування, сучасна інфраструктура та широкий спектр послуг дозволять зайняти

конкурентну нішу серед дитячих оздоровчих закладів регіону. Проект сприятиме розвитку рекреаційного туризму, покращенню якості дитячого відпочинку та створенню нових робочих місць. Цей комплекс забезпечить дітей якісним відпочинком, оздоровленням, всебічним розвитком та спортивними активностями, що зробить його одним із провідних оздоровчих закладів регіону.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИМІЩЕНЬ. СЕРВІС

2.1. Групи приміщень. Фронт Офіс (Front Office)

В організаційній структурі будь-якого готельного підприємства головним функціональним підрозділом в обслуговуванні клієнтів є служба прийому і розміщення (Front Office). Це основний інформаційний вузол та операційний підрозділ будь-якого готелю з яким першочергово взаємодіє клієнт.

Працівники цього сегмента постійно знаходяться в безпосередньому контакті з клієнтом – беруть участь в бронюванні номерів (за умови відсутності служби бронювання), реєстрації та заселенні, оплаті послуг, вирішенні питань під час перебування в готелі. Саме тому від їхнього професіоналізму та виконаної роботи залежить перше враження про готель в цілому.

Проектування підприємства готельного господарства дитячого типу передбачає ретельне визначення організаційно-технологічних параметрів, що включають склад і структуру приміщень, функціональне зонування, взаємозв'язки між групами приміщень та специфіку обслуговування цільової категорії споживачів – дітей та супровідного персоналу. Важливою складовою у цьому контексті є формування фронт-офісу – приймально-вестибюльної зони, яка виконує ключову роль у забезпеченні першого враження від комплексу, а також у формуванні належного рівня організації зустрічі, реєстрації, розміщення і супроводу відвідувачів.

Фронт-офіс або приймально-вестибюльна група приміщень є ядром організаційної структури готельного підприємства. У дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» у місті Одеса фронт-офіс включає наступні просторові одиниці:

- Вестибюль загального користування з зоною очікування для дітей та батьків, де розташовуються зручні меблі, дитячі інформаційні стенди, ігровий

куточок, інформаційне табло;

– Ресепшн (стійка адміністратора) – головний центр обліку прибуття та вибуття, обробки заявок, координації внутрішньої логістики (заселення по корпусах), консультування супроводжуваних осіб;

– Кімната для очікування з елементами дитячої анімації, телевізором, мультимедійним обладнанням, акваріумом або живим куточком – для адаптації дітей після приїзду;

– Адміністративні кабінети керівництва комплексу, служби охорони, медичного огляду при заселенні;

– Приміщення охорони, контрольно-пропускного пункту, що забезпечують контроль за пересуванням на території закладу;

– Багажна кімната, а також пункт зберігання особистих речей у перший день приїзду;

– Санітарні вузли загального користування, у тому числі облаштовані для дітей з інвалідністю.

З огляду на специфіку дитячого оздоровчого комплексу, приймально-вестибюльна група повинна мати підвищений рівень безпеки, візуальної відкритості та естетичної привабливості. Передбачено чітке зонування простору з урахуванням потоків прибуття (групи дітей, персонал, постачальники) та внутрішньої логістики (переміщення по корпусах, до їдальні, гуртків тощо).

Функціональне навантаження фронт-офісу у «Акваторія» включає: реєстрацію та облік дітей при заселенні; перевірку медичних документів; видачу ключів/карт доступу до номерів; консультації для супроводжуваних осіб та батьків; координацію з вихователями, медперсоналом, логістами; контроль дотримання режиму заїзду/виїзду груп; щоденний моніторинг безпеки та комфорту. Особлива увага приділяється дизайну приміщень фронт-офісу. Колористика використовує теплі та заспокійливі відтінки (пастельні, м'ятні,

блакитні тони), у дизайні використовуються екологічні матеріали, меблі мають заокруглені форми та адаптовані під зріст дітей. Простір є візуально прозорим – з великим склінням, відкритими зонами та вказівниками. Ігрова зона у вестибюлі дозволяє зняти стрес після дороги.

Фронт-офіс є місцем розташування чергового адміністратора, служби дитячого аніматора, медичного контролю, інформаційної служби для батьків, які супроводжують дітей, а також кураторів груп.

Усі групи приміщень комплексу організовані за принципом функціональної доцільності та просторової зручності:

- Житлова група (номери на 2, 3, 4 місця) розташована окремими корпусами;
- Культурно-дозвіллева група – ізоляція від житлових приміщень, але в легкій доступності;
- Фізкультурно-оздоровча – стадіони, спортзали, басейн;
- Виробничо-побутова – кухня, пральня, технічні приміщення;
- Ресторанна зона – їдальня, із окремим входом;
- Адміністративна – окремий блок з під'їздом персоналу та технічними входами.

Таким чином, фронт-офіс у структурі дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» виконує функцію не лише реєстраційного вузла, а й координатора всієї логістики закладу, створює позитивне перше враження та забезпечує безпеку, контроль і сервісний комфорт для дітей та супроводу.

2.1.1. Приймально-вестибюльна група

Приймально-вестибюльна група є основною частиною організації прийому гостей у будь-якому готелі, в тому числі і в дитячому оздоровчому комплексі, як

«Акваторія» в місті Одеса. Вона включає кілька важливих приміщень, що забезпечують ефективну роботу персоналу та комфорт для гостей.

Основні зони приймально-вестибюльної групи:

1. **Вестибюль:** Вестибюль є центральним елементом приймально-вестибюльної групи, що забезпечує перше враження про заклад. Він виконує функції зустрічі, орієнтації та розподілу потоків відвідувачів, а також забезпечує зручний доступ до інших приміщень комплексу.

2. Приймально-реєстраційна зона (Front Office):

Приймально-реєстраційна зона (Front Office) забезпечує реєстрацію, розміщення та обслуговування гостей. Тут розташовуються стійка адміністратора, зона очікування та інформаційний стенд. Вона є організаційним і комунікаційним центром комплексу.

Основні функції:

- Реєстрація гостей (дітей та супроводжуваних осіб).
- Надання інформації.
- Видача ключів/карток доступу до номерів.
- Оформлення медичних документів та перевірка наявності необхідних паперів для дітей.

Зона рецепції повинна бути помітною з центрального входу і з робочого місця персоналу повинна бути видна більша частина вестибюля, щоб швидко орієнтуватися в потоці гостей.

3. Зона для зберігання та транспортування багажу:

Забезпечення зберігання особистих речей та багажу дітей, особливо в перші години після прибуття, до заселення в номери.

4. Туалетні кімнати:

Враховуючи особливості дитячого комплексу, туалетні кімнати для дітей та батьків повинні бути достатньо просторими, з окремими санвузлами для

дітей та дорослих. Санвузли повинні бути розташовані поблизу вестибюля, але не заважати руху гостей. Рекомендується розташовувати їх вхід у відокремлених зонах, щоб зберегти конфіденційність і комфорт.

5. Приміщення для охорони:

Для організації охорони комплексу передбачається спеціальна кімната, площа якої складає близько 5-10 м². Вона має бути розташована в окремому секторі, де охоронці можуть безпечно контролювати доступ до комплексу та здійснювати відеоспостереження. Охорона не повинна бути видима для гостей, тому кімната для охорони проектується в глибині приймально-вестибюльної зони або поза її полем зору.

6. Зона для обслуговування:

Ця зона передбачає організацію всіх необхідних процесів для роботи рецепції, зберігання ключів, обробки документації та інших обов'язкових операцій, пов'язаних з прийомом гостей.

Склад і площі приміщень приймально-вестибюльної групи зазначено в табл.2.1.

Таблиця 2.1- Склад і площі приміщень приймально-вестибюльної групи

Приміщення	Площа (м ²)	Опис
Вестибюль	100	Основна зона зустрічі, очікування, переміщення дітей та батьків
Рецепція (Front Office)	20	Реєстрація, інформація, документація
Приміщення для зберігання багажу	12	Для валіз, сумок, ручної поклажі
Гардероб	10	Зберігання верхнього одягу, індивідуальні шафки
Санвузол для персоналу	10	Санітарні приміщення для працівників
Санвузол жіночий	15	Санітарне обслуговування відвідувачок комплексу
Санвузол чоловічий	15	Санітарне обслуговування відвідувачів комплексу
Ліфт	8	Вертикальне сполучення поверхів, забезпечення доступності

Продовження таблиці 2.1

Кімната прибирального інвентарю	6	Зберігання інвентарю для прибирання
Медпункт	20	Надання першої медичної допомоги, огляд дітей при заїзді
Приміщення охорони	8	Відеонагляд, контроль доступу, журнал відвідувань
Всього	224	

Отже, загальна корисна площа приміщень приймально-вестибюльної групи в проєктованому дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» становить 224 м². До її складу входять вестибюль, рецепція (Front Office), приміщення для зберігання багажу, гардероб, санвузли для персоналу та гостей, кімната для прибирального інвентарю, медпункт, приміщення охорони та ліфт. Раціональна організація цієї групи приміщень забезпечує комфортні умови для зустрічі, реєстрації та обслуговування дітей і супроводжуючих осіб, а також ефективну роботу персоналу комплексу.

2.1.2. Житлова група

Житлова група приміщень є центральною функціональною частиною будь-якого закладу готельного типу, зокрема й дитячого оздоровчого комплексу. Вона забезпечує комфортне, безпечне й гігієнічне розміщення гостей, у цьому випадку – дітей. До складу житлової групи підприємства готельного господарства належать: номери, коридори, холи, загальні горизонтальні комунікації, сходово-ліфтові вузли, приміщення побутового обслуговування на поверсі, а також приміщення для чергового персоналу.

Загальна кількість номерів у проєктованому комплексі «Акваторія» становить 50 одиниць, серед яких передбачено трьох основних типів номерів – двомісні, тримісні та чотиримісні. Такий розподіл зумовлений потребою в організації колективного дитячого відпочинку, де більшість дітей розміщується

групами. Площа номерів становить від 50 до 70% загальної площі житлової групи, що відповідає нормативам.

Кожен номер обладнано базовим набором меблів: односпальними ліжками з ортопедичними матрацами, шафами для одягу, тумбочками, столами, стільцями, дзеркалами, полицями для особистих речей. Освітлення – природне і штучне, з обов'язковим використанням енергозберігаючих ламп. Інтер'єри оформлено у спокійних, нейтральних тонах із використанням гіпоалергенних та безпечних матеріалів. У номерному фонді передбачено необхідне інженерне оснащення: вентиляція, пожежна сигналізація, виклик персоналу, системи безпеки.

На кожному поверсі передбачені побутові приміщення – для зберігання прибирального інвентарю, кімната персоналу, а також вузли для збору чистої та брудної білизни, розташовані поруч із вантажно-пасажирським ліфтом. Це дає змогу підтримувати належний рівень санітарії та оперативно реагувати на потреби номерного фонду.

Житлова група спроектована відповідно до норм ДБН В.2.2-11:2018 «Готелі» та ДСТУ 4269:2003. Її площі представлені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Склад і площа житлової групи приміщень

Приміщення	Площа, м ²	Кількість на поверсі	Загальна площа, м ²
Двомісні номери (20 шт.)	18	20	360
Тримісні номери (20 шт.)	22	20	440
Чотиримісні номери (10 шт.)	26	10	260
Коридори	2,0 м	-	200
Ліфти	8	2	16
Холи	30	1	30
Побутові приміщення	15	1	15
Приміщення для персоналу	12	1	12
Приміщення для білизни	8	1	8
Разом	-	-	1 341 м ²

Коридори виконують роль основної горизонтальної комунікації – вони з'єднують номери з ліфтовими шахтами, сходами та іншими приміщеннями поверху. Вони проєктуються достатньо широкими (не менше 1,8 м) для комфортного руху груп дітей, у тому числі в супроводі дорослих.

Холи, розташовані біля ліфтів і сходових клітин, мають відкриту структуру, із зоною для очікування, м'якими меблями, інформаційними дошками та кулерами. Вони також виконують функцію буфера при евакуації.

Отже, житлова група приміщень у дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» забезпечує комфортне й безпечне розміщення дітей відповідно до нормативних вимог. Загалом передбачено 50 номерів різної місткості, а також допоміжні приміщення – коридори, холи, побутові кімнати, приміщення для персоналу та білизни. Раціональне планування та сучасне оснащення сприяють ефективному функціонуванню номерного фонду й створенню сприятливих умов для оздоровлення дітей.

2.1.3. Для надання побутових послуг, торговельна, дозвілєво- анімаційна, спортивно-оздоровча

У дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» на 150 місць передбачено облаштування приміщень для побутового обслуговування, торгівлі, дозвілля, а також спортивно-оздоровчих заходів. Усі ці приміщення спрямовані на забезпечення комфортного, безпечного та змістовного перебування дітей у закладі. Планування відповідає вимогам ДБН В.2.2-11:2018, ДБН В.2.2-23:2009 та інших чинних нормативів.

До побутових приміщень включено: комплексний приймальний пункт (хімчистка, прання, прасування, ремонт одягу); пральня самообслуговування; кімната сушіння одягу; кімната ремонту взуття; гардероб для сезонного зберігання речей; комора для валіз; пункт видачі білизни; ізолятор для тимчасового

перебування хворих; санітарно-гігієнічне приміщення для персоналу; комора для інвентарю.

Торговельні приміщення: бутик-сувенірна крамниця: пропонує дитячі сувеніри, канцелярію, авторські вироби, брендovanу продукцію табору. Дозвіллево-анімаційні приміщення: ігрова кімната; кімната дитячої творчості; бібліотека та читальний зал, відеозал / кінозал. Спортивно-оздоровчі приміщення: зал для фітнесу/аеробіки; тренажерна зала; масажний кабінет; соляна кімната; спортивна зала; басейн; медичний/реабілітаційний кабінет; кімната інструктора / тренера. У складі дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» передбачаються приміщення побутового обслуговування і торгівлі, склад і мінімальна площа яких наведені в таблиці 2.3-2.4.

Таблиця 2.3 - Склад і площі приміщень побутового обслуговування

Приміщення	Площа, м ²
Пральня	16
Кімната сушіння	10
Ремонт взуття	8
Бутик-сувенірна крамниця	20
Всього	54

Таблиця 2.4 – Склад і площі приміщень побутового обслуговування

Приміщення	Площа, м ²
Дозвіллево-анімаційні приміщення:	
Кімната дитячої творчості	25
Ігрова кімната	40
Бібліотека / читальний зал	20
Відеозал / кінозал	50
Спортивно-оздоровчі приміщення:	
Тренажерна зала	40
Масажний кабінет	10
Зал для фітнесу/аеробіки	50
Спортивна зала	180
Соляна кімната (галокамера)	15
Медичний/реабілітаційний кабінет	20
Кімната інструктора / тренера	10
Корисна площа приміщень	514

Отже, організація побутових, торговельних, дозвіллевих і оздоровчих приміщень у дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» забезпечує повноцінний сервіс, враховуючи вікові та соціальні потреби дітей. Зокрема, відкриття сувенірного бутіка дозволить учасникам табору зберегти приємні спогади про відпочинок. Така структура підвищує комфорт, створює привабливе середовище для розвитку, дозвілля та гармонійного оздоровлення дітей.

2.2. Групи приміщень. Бек Офіс (Back Office)

Back Office (бек офіс) - це група приміщень, що не призначена для безпосереднього контакту з відвідувачами або мешканцями закладу, проте має критично важливе значення для забезпечення безперервної, ефективної та безпечної діяльності дитячого оздоровчого комплексу. Бек офіс об'єднує адміністративно-управлінські, технічні, складські, інженерні, господарські та сервісні приміщення, які виконують підтримувальні функції для всієї інфраструктури закладу.

Організація приміщень бек офісу у дитячому закладі повинна відповідати чинним нормативам [1,2]. Їх структура і площа визначаються з урахуванням кількості місць, кількості обслуговуючого персоналу, а також рівня автоматизації та технічного оснащення.

2.2.1. Адміністративна

Адміністративна група приміщень відіграє ключову роль у функціонуванні дитячого оздоровчого комплексу, оскільки забезпечує організацію управлінських процесів, координацію діяльності підрозділів, контроль за дотриманням норм і стандартів, а також облік і планування ресурсів. Усі адміністративні приміщення розміщуються у надземних поверхах із обов'язковим природним освітленням, що

відповідає вимогам чинних будівельних та санітарно-гігієнічних норм.

До складу адміністративної групи входять такі приміщення:

- **Кабінет директора** - призначений для управлінської діяльності керівника закладу. Обладнується робочим місцем, зоною для проведення ділових нарад та технічними засобами комунікації.
- **Приймальня** - розташовується біля кабінету директора і забезпечує зустріч відвідувачів, очікування, адміністративну підтримку керівництва.
- **Бухгалтерія** - забезпечує фінансовий облік, нарахування заробітної плати, ведення кошторисної документації.
- **Відділ кадрів** - здійснює кадровий облік, контроль за дотриманням трудової дисципліни, оформлення персоналу.
- **Відділ постачання** - відповідає за матеріально-технічне забезпечення, зберігання та розподіл ресурсів.
- **Планово-економічний відділ** - виконує планування витрат, прогнозування завантаження комплексу, аналітичну роботу.
- **Інженерно-технологічний відділ** - контролює роботу інженерних систем, відповідає за технічне обслуговування та безпеку.

Таблиця 2.5 – Склад і площа адміністративних приміщень

Приміщення	Площа, м²
Кабінет директора	18
Приймальня	12
Бухгалтерія	16
Відділ кадрів	12
Відділ постачання	12
Планово-економічний відділ	14
Інженерно-технологічний відділ	14
Корисна площа приміщень	98 м²

Загальна площа адміністративної групи розрахована відповідно до кількості персоналу та функціональних завдань кожного підрозділу. Нижче представлено таблицю 2.5 з переліком приміщень та орієнтовною площею.

Адміністративна зона дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» забезпечує

ефективне функціонування управлінських та аналітичних процесів, що є основою для стабільної роботи закладу. Належне розміщення і площа приміщень, а також комфортні умови праці для адміністративного персоналу сприяють якісному наданню послуг, безпеці дітей і дотриманню стандартів функціонування закладів готельного господарства.

2.2.2. Господарська та виробничо-побутова

Господарські та виробничо-побутові приміщення є важливою складовою забезпечення належних умов для персоналу та ефективної роботи дитячого оздоровчого комплексу. Ці приміщення мають бути спроектовані таким чином, щоб задовольняти потреби обслуговуючого персоналу та забезпечувати зручне зберігання і підтримку матеріально-технічної бази комплексу. Вони повинні розміщуватися в окремих частинах будівлі, забезпечуючи безперешкодний доступ до них, але при цьому не порушувати функціональну зону для гостей і відвідувачів.

До господарських і виробничо-побутових приміщень належать:

- Гардероб для персоналу - передбачений для зберігання верхнього одягу та спецодягу співробітників. Приміщення повинно бути просторим і забезпечувати комфортне перебування персоналу під час зміни одягу.
- Пункт дрібного ремонту предметів матеріально-технічної бази - цей пункт необхідний для забезпечення підтримки в робочому стані інвентарю, меблів та технічного обладнання. Приміщення повинно бути оснащено необхідним інструментом і матеріалами для дрібного ремонту. Медичний пункт - забезпечує надання першої допомоги та медичну підтримку персоналу і гостям, у разі необхідності. Це приміщення повинно бути оснащено основними медикаментами та медичним обладнанням.
- Складські приміщення - для зберігання господарських засобів, інвентарю, постільної білизни та інших матеріалів, які необхідні для забезпечення належної

роботи комплексу. Складські приміщення повинні бути організовані таким чином, щоб забезпечити легкий доступ до необхідних товарів та запобігти їх пошкодженню.

Ці приміщення мають бути спроектовані відповідно до вимог безпеки, санітарних норм і технологічних вимог для зручності та ефективності функціонування комплексу.

Склад і площу господарських та виробничо-побутових приміщень перераховано в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Склад і площа господарських та виробничо-побутових приміщень

Приміщення	Площа, м ²
Гардероб для персоналу	15
Пункт дрібного ремонту предметів матеріально-технічної бази	10
Медичний пункт	12
Складські приміщення	20
Корисна площа приміщень	57 м²

Господарські та виробничо-побутові приміщення забезпечують належний рівень обслуговування персоналу, збереження та обслуговування матеріально-технічної бази дитячого оздоровчого комплексу. Їх правильно спроектоване розміщення та функціональність сприяють ефективності роботи комплексу та безпеці. Окремі вхідні зони для цих приміщень мінімізують вплив на інші частини будівлі, а також гарантують дотримання стандартів безпеки та санітарії.

2.3. Сервіс (Service)

У рамках проекту дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія», обслуговування гостей буде здійснюватися згідно з вимогами до середнього класу готелів, орієнтуючись на категорію 3*. Це передбачає надання високоякісних послуг за помірною ціною з достатнім рівнем комфорту і зручності для гостей

різного віку, з особливою увагою до потреб дітей. Комплекс буде орієнтований на створення безпечного та комфортного середовища для відпочинку та оздоровлення дітей, а також для їхніх батьків, забезпечуючи комплексний підхід до сервісу.

Для забезпечення високоякісного обслуговування та підвищення рівня комфорту гостей проект передбачає ряд додаткових послуг, які забезпечать не лише практичні, але й емоційні потреби клієнтів, створюючи повну концепцію відпочинку, оздоровлення та розваг.

Перелік додаткових послуг:

1. Дитяча анімація та розважальні програми

Спеціально організовані заходи для дітей, включаючи ігри, конкурси, квести, театралізовані вистави. Програми будуть адаптовані до вікових груп, що забезпечить дітям не лише веселий, а й корисний відпочинок.

2. В Wellness- та SPA-послуги

Зона релаксації для дітей, включаючи масажні кабінети, басейни з дитячими секціями. Усі процедури будуть спрямовані на оздоровлення і релаксацію, враховуючи потреби кожної вікової групи.

3. Дитячі та спортивні майданчики

Спеціально обладнані зони для активного відпочинку дітей, включаючи спортивні майданчики, баскетбольні та тенісні корти, дитячі ігрові комплекси, а також зону для велосипедів та роликів. Усі майданчики будуть відповідати сучасним стандартам безпеки.

4. Конференц-сервіс Послуги для організації дитячих і батьківських конференцій, семінарів і тренінгів. Включають оренду залів, технічне оснащення (проектори, екран, аудіо та відео обладнання), а також організацію кава-брейків та обідів.

5. Кулінарні майстер-класи для дітей

Організація захоплюючих кулінарних занять для дітей, де вони зможуть

готувати прості страви під керівництвом шеф-кухаря. Це стане не лише розвагою, а й навчанням важливих навичок самостійного приготування їжі.

6. Трансфер

Надання транспортних послуг для гостей комплексу, включаючи організацію трансферу з аеропорту, вокзалу, а також екскурсійні поїздки по місту та околицях.

7. Магазин-бутік

Призначений для реалізації сувенірної продукції, яка відображає тематику та стиль оздоровчого комплексу. Він сприяє створенню приємних спогадів у дітей і є додатковим джерелом доходу закладу.

8. Підготовка до свят

Організація святкових заходів, таких як дні народження для дітей, новорічні святкування, тематичні вечірки для малечі. Ці заходи будуть проводитись у спеціально облаштованих залах або на відкритих майданчиках.

Обслуговування в дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» орієнтоване на комфорт та безпеку гостей, з особливою увагою до потреб дітей. Всі додаткові послуги створені для того, щоб забезпечити всебічний розвиток, розваги та відпочинок для дітей та їхніх батьків. Завдяки багатофункціональності та високоякісному сервісу, «Акваторія» стане ідеальним місцем для сімейного відпочинку та оздоровлення. Ці послуги не лише відповідають вимогам до готелів середньої категорії, але й створюють неповторну атмосферу для гостей, де кожен елемент інфраструктури працює на їхнє задоволення.

2.3.1. Бронювання (Reservation). Реєстрація (Check-In) Розміщення (Accommodation). Виселення (Check-Out)

Для ефективного надання послуг у дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» важливо використовувати сучасні інформаційні технології, що забезпечать високий рівень комфорту та зручності для гостей на всіх етапах

перебування: від бронювання номеру до виселення.

Інформаційні технології для бронювання та організації послуг:

1. Система бронювання:

У проєкті передбачено використання системи онлайн-бронювання, яка забезпечить зручне і швидке бронювання номерів як для індивідуальних клієнтів, так і для груп. Така система дозволяє клієнтам:

- Ознайомитись із доступними номерами та їх характеристиками.
- Вибрати відповідний номер за категорією та ціною.
- Оформити онлайн-заявку на бронювання, здійснивши оплату через безпечні платіжні системи.
- Отримати підтвердження бронювання на електронну пошту або в смс-форматі.

Система може бути інтегрована з мобільними додатками, що дозволить клієнтам здійснювати бронювання безпосередньо з смартфонів.

1. Основні модулі програм для обслуговування гостей:

– Реєстрація (Check-In): Після прибуття клієнт зможе пройти швидку реєстрацію за допомогою автоматизованих реєстраційних терміналів, де буде здійснено сканування документів, внесення даних, а також надання ключа від номера.

– Розміщення (Accommodation): Програмне забезпечення дозволяє миттєво перевірити статус номерів і забезпечити їх готовність до поселення. Застосування системи автоматизації дозволяє скоротити час на обслуговування. –

Виселення (Check-Out): Для швидкого виселення використовується автоматизована система виписки рахунків, що дозволяє клієнтам самостійно оформити виселення через мобільні додатки або на спеціальних терміналах на ресепшн.

2. Гаджети для комунікації зі споживачами:

- Мобільні додатки для клієнтів, де можна перевірити наявність номерів,

здійснити оплату, переглянути графік анімаційних заходів, замовити додаткові послуги (SPA, екскурсії, обслуговування в номері).

– Інтерактивні планшети у номерах, що надають інформацію про комплекс, дозволяють замовити послугу або отримати розклад заходів.

Етапи сервісного процесу:

1. Бронювання (Reservation): вибір номера через онлайн-систему; підтвердження бронювання; отримання підтвердження на електронну пошту.

2. Реєстрація (Check-In): прибуття гостей на ресепшн; реєстрація через автоматизований термінал або за допомогою співробітника; отримання ключа від номера.

3. Розміщення (Accommodation): гості отримують доступ до своїх номерів; важливі сервіси: доставка багажу, надання додаткових послуг (наприклад, дитяча анімація).

4. Виселення (Check-Out): оформлення виселення через автоматичний термінал або з допомогою персоналу; оплата за використання додаткових послуг; повернення ключів і покидання комплексу.

Схематичне відображення технології надання основних і додаткових послуг:

1. Основна послуга: розміщення

– Прибуття гостя → Реєстрація на ресепшн (або через термінал) → Видача ключа від номера → Розміщення в номері → Обслуговування номеру → Виселення.

2. Додаткові послуги: дитяча анімація

– Бронювання місця на розважальну програму → Підготовка до заходу (забезпечення інвентарем) → Проведення анімації → Завершення заходу.

3. SPA-послуги:

– Замовлення послуги через додаток або на ресепшн → Оформлення картки для доступу в SPA-зону → Процедура (масаж) → Завершення послуги.

4. Послуга консьєржа:

– Консьєрж є важливою складовою сервісу в готелі і виконує роль особистого помічника для гостей, сприяючи полегшенню їхнього перебування в комплексі. Основні функції консьєржа: організація трансферу до аеропорту, вокзалу, екскурсії по місту; забезпечення бронювання квитків для театральних, культурних та спортивних подій; організація спеціальних заходів: дитячі дні народження, святкові події для родини; консультація по виборі ресторанів, туристичних маршрутів, розваг в Одесі; допомога з побутовими питаннями, такими як обмін валют, замовлення таксі, пошук медикаментів.

Робоче місце консьєржа розташовується в центральній частині холу, поруч із ресепшн, щоб забезпечити швидкий доступ для гостей. Також консьєрж може працювати з мобільними гаджетами для обробки запитів гостей у будь-який час. Ці інструменти забезпечать високий рівень комфорту для гостей та ефективно управлятимуть усіма аспектами їхнього перебування в комплексі.

2.3.2. Хаузкіпінг (Housekeeping). Клінінг (Cleaning)

Підрозділ хаузкіпінгу та клінінгу є важливим елементом для забезпечення високого рівня чистоти та порядку на території дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія». Він відповідає за підтримку чистоти в номерах, громадських приміщеннях та прилеглих зонах. Усі етапи роботи підрозділу мають бути ретельно організовані для забезпечення комфорту та безпеки гостей.

Для забезпечення належної роботи підрозділу хаузкіпінгу та клінінгу, пропонується така організаційна структура та кількість працівників(табл.2.7)

Функції підрозділу хаузкіпінгу та клінінгу

1. Прибирання номерів: щоденне прибирання в номерах, включаючи заміну постільної білизни, рушників, миття підлог, очищення меблів і вікон. дезінфекція санітарних вузлів та ванних кімнат. упорядкування ліжок, заміна текстилю (постільна білизна, рушники);

Таблиця 2.7 – Кількість працівників підрозділу

Посада	Кількість працівників
Керівник підрозділу хаузкіпінгу	1
Клінери (прибиральники)	10
Інженер з технічного обслуговування	2
Спеціалісти з прасування білизни	2
Керівник по постачанню миючих засобів	1
Працівник для зовнішнього прибирання території	2
Загальна кількість	18

2. Прибирання громадських приміщень: щоденне прибирання холів, коридорів, ліфтів та інших загальних зон; відповідальність за підтримку чистоти в ресторанах, лобі, конференц-залах, ігрових кімнатах та інших приміщеннях, що використовуються гостями; вивезення сміття та утилізація відходів ,спостереження за правильним розподілом сміття (пластик, папір, органічні відходи);

3. Технічне обслуговування та ремонт: виявлення пошкоджень у номерах, коридорах або громадських зонах; повідомлення про необхідність ремонту; перевірка і підтримка працездатності обладнання, сантехніки та меблів;

4. Прасування білизни та текстилю: обслуговування та обробка білизни, рушників і спецодягу.

Для забезпечення ефективного та безпечного прибирання, в готелі будуть використовуватися сучасні інструменти, обладнання та миючі засоби:

1. Клінінгове обладнання: пилососи – сучасні пилососи з функцією очищення повітря для прибирання килимів, ковроліну та підлогових покриттів; мопи та відра – для миття підлоги використовуються мопи, що мають систему для зручного заміщення та очищення; парогенератори – для очищення та дезінфекції поверхонь, таких як стіни, кахель, вікна; промислові пральні машини: для обробки білизни та рушників.

2. Миючі засоби: універсальні чистячі засоби для поверхонь, вікон і підлог; дезінфікуючі засоби для санітарних зон, особливо для ванних кімнат і туалетів;

засоби для чищення м'яких меблів (шампуні для оббивки); засоби для миття посуду та іншого обладнання на кухнях.

3. Інструменти: губки, щітки, серветки для миття та дезінфекції поверхонь; генератори пара для очищення складних забруднень.

Організація роботи підрозділу хаузкіпінгу та клінінгу:

1. Планування і координація:

– Кожен робочий день починається з планування завдань для персоналу на основі запитів від клієнтів, графіку прибирання та стану номерів.

– Спеціалізоване програмне забезпечення допомагає контролювати стан номерів і визначати пріоритети прибирання.

2. Основні етапи роботи клінінгу: визначення ступеня забруднення номеру (щоденне, після виселення, спеціальні замовлення); збирання та утилізація відходів; миття поверхонь і дезінфекція; прання та заміна білизни; перевірка готовності номера до поселення нового гостя.

Відображення процесу клінінгу в окремому приміщенні:прибирання ванної кімнати: спочатку прибирається сміття (вивіз відходів); використовуються дезінфікуючі засоби для миття раковин, унітазів, душових кабін; після миття наноситься засіб для полірування сантехніки; миття дзеркал і вікон; прибирання підлоги з використанням парогенератора для дезінфекції; заміна рушників та туалетного паперу.

Впровадження таких організованих підходів та високоякісного обладнання дозволить забезпечити бездоганну чистоту, що є основою для комфортного перебування гостей у дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія».

2.3.3. Велнес (Wellness). СПА (SPA). Фітнес (Fitness)

Проектування SPA, Wellness та фітнес-послуг є важливою складовою концепції дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія». Ці послуги спрямовані на забезпечення фізичного та психологічного комфорту, оздоровлення та гармонізації

здоров'я клієнтів. Ураховуючи світові тенденції розвитку індустрії здоров'я та краси, комплексу будуть надані послуги, що відповідають найвищим стандартам.

Визначення спектра послуг SPA, Wellness та Fitness:

1. Аромаванни. Використовуються натуральні ефірні олії (лаванда, евкаліпт, ромашка), які мають заспокійливу, протизапальну та імунозміцнювальну дію. Процедура триває 10–

15 хвилин і сприяє розслабленню нервової системи, покращенню сну та загального емоційного стану.

2. Гідромасаж. Проводиться у спеціальних ваннах з подачею води під тиском, що створює масажний ефект. Допомагає покращити кровообіг, зняти м'язове напруження та стимулює обмінні процеси в організмі. Тривалість – 15–20 хвилин.

3. Соляна кімната (галотерапія). Пребування в соляній кімнаті імітує мікроклімат соляних шахт, що позитивно впливає на дихальну систему, шкіру та імунітет. Рекомендовано при алергіях, хронічному бронхіті та зниженій опірності організму. Сеанс триває близько 20–30 хвилин.

4. Оздоровчі масажі (легкі дитячі). Виконуються фахівцем з урахуванням віку дитини. Мають розслаблюючий або тонізуючий ефект, сприяють правильному розвитку опорно-рухового апарату, покращують сон і настрій.

5. Басейн. Сприяє зміцненню здоров'я дітей, покращенню фізичної форми та координації рухів. Забезпечує безпечні умови для водних процедур різного віку під наглядом інструкторів.

6. Кисневі коктейлі, фіточаї.

7. Спортивні ігри: Футбол, волейбол, баскетбол, піонербол, бадмінтон. Розвивають командний дух, стратегічне мислення, координацію та спритність.

8. Ранкова гімнастика / Зарядка: Щоденні комплекси вправ, що допомагають "розбудити" організм, покращити кровообіг та налаштувати на активний день. Проводиться в ігровій формі, часто на свіжому повітрі.

9. Гімнастика та стретчинг: Вправи на гнучкість, розтяжку м'язів,

покращення рухливості суглобів.

Важливо для профілактики порушень постави.

Склад і площа приміщень для організації SPA, Wellness та Fitness послуг (табл. 2.8)

Таблиця 2.8 – Склад і площа приміщень

Приміщення	Площа, м ²
Дитячий басейн	160м ²
Приміщення для аромотерапії	12 м ²
Приміщення для гідромасажу (ванни)	20 м ²
Роздягальня дівчатка	20 м ²
Роздягальня хлопчики	20 м ²
Санвузол хлопчики	10 м ²
Санвузол дівчатка	10 м ²
Медичний кабінет (контроль стану дітей)	10 м ²
Корисна площа приміщень	262 м²

Опис приміщень:

Зона SPA та Оздоровчих Процедур

– Приміщення для аромотерапії (12 м²): Це спеціально обладнаний, затишний кабінет, де діти можуть розслабитися під час процедур з натуральними ефірними оліями. Його спокійна атмосфера сприяє зняттю стресу, покращенню сну та загального емоційного стану.

– Приміщення для гідромасажу (ванни) (20 м²): Простір, де розміщені гідромасажні ванни. Тут діти отримують масаж водними струменями, що покращує кровообіг, знімає м'язове напруження та стимулює обмінні процеси в організмі. Приміщення має відповідне покриття та вентиляцію для вологого середовища.

Зона Басейну

– Дитячий басейн (160 м²): Центральний елемент водної зони, призначений для плавання, ігор на воді та аквааеробіки. Його розмір та глибина адаптовані для

безпечного та ефективного проведення занять з дітьми різного віку під наглядом інструкторів. Площа 160 м² передбачає як саму водну поверхню, так і обхідні доріжки навколо неї, що забезпечують безпечний простір для пересування та відпочинку.

– Роздягальня для дівчаток (20 м²) та роздягальня для хлопчиків (20 м²): Комфортні та функціональні приміщення для переодягання дітей до та після відвідування басейну. Обладнані шафками та лавками.

– Санвузол для хлопчиків (10 м²) та санвузол для дівчаток (10 м²): Окремі гігієнічні приміщення, обладнані туалетами та умивальниками, розташовані зручно поблизу роздягалень та басейну. Душові зазвичай інтегровані в ці зони або знаходяться поруч.

Допоміжні Приміщення

- Медичний кабінет (контроль стану дітей) (10 м²): Важливе приміщення для щоденного медичного контролю за станом здоров'я дітей, надання першої допомоги та проведення необхідних процедур. Забезпечує безпеку та моніторинг під час перебування в комплексі.

Наявність сучасного SPA, Wellness та фітнес-зон в проєктованому дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» дозволить гостям не лише отримати відпочинок та розваги, але й поліпшити своє здоров'я та зовнішній вигляд. Оновлення інтер'єрів з використанням сучасних матеріалів, оснащення найкращим обладнанням та застосування інноваційних методів у наданні послуг допоможе забезпечити високий рівень обслуговування та задоволення потреб клієнтів.

2.3.4. Івент-сервіс (Event Service). Конференц-сервіс (Conference)

У дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» особливу увагу приділено розвитку подієвого (івент) та конференц-сервісу, орієнтованого на дітей шкільного

віку, їхніх вихователів і супровідних осіб. Ці сервіси виконують не лише розважальну, але й навчально-виховну функцію. Організація таких послуг сприяє всебічному розвитку дитини, формуванню колективних навичок, розвитку творчості, а також створенню емоційно насиченого дозвілля.

Основні напрями івент- та конференц-сервісу:

1. Анімаційні послуги – системно організовані заходи розважального, спортивного, творчого, пізнавального характеру.
2. Навчальні заходи – організація майстер-класів, тематичних гуртків, екоуроку.
3. Концертні програми – проведення дитячих вистав, святкових шоу, конкурсів талантів.
4. Пізнавальні лекторії – екопросвіта, лекції про здоровий спосіб життя, безпеку, подорожі.

Система організації анімаційних послуг включає:

- Організаційну підсистему – адміністратор-аніматор, який координує розклад і програму заходів, розподіляє завдання між учасниками команди.
- Інструкторсько-методичну – розробка сценаріїв, ігор, конкурсів, квестів, освітніх програм.
- Режисерську – постановка святкових програм, тематичних виступів, вистав.
- Технічну – забезпечення звукового, світлового супроводу, мультимедійного обладнання, костюмів і реквізиту.

Організація конференц-сервісу:

Конференц-зал у комплексі передбачений для проведення батьківських зборів, внутрішніх педагогічних заходів, тренінгів для вихователів, а також тематичних зустрічей з гостями: лікарями, письменниками, діячами культури

Таблиця 2.9 – Склад і площа приміщень для організації надання івент-сервісу та конференц-сервісу

Приміщення	Площа, м ²
Зал для активних тематичних заходів	80
Концертний зал	120
Конференц-зал	60
Гардероб	12
Санвузол	10
Корисна площа приміщень	282

Характеристика приміщень:

– Зал для активних тематичних заходів (80 м²) – трансформований простір для проведення творчих гуртків, театральних репетицій, квестів. Оснащений мобільними меблями, інтерактивною панеллю, акустичною системою.

– Концертний зал (120 м²) - обладнаний сценою, проектором, музичним і світловим обладнанням. Призначений для масових культурних заходів, виступів, кінопоказів.

– Конференц-зал (60 м²) - багатофункціональний простір для лекцій, тренінгів, презентацій. Забезпечений мультимедійним обладнанням, екранами, конференц-системами.

– Гардероб (12 м²) - приміщення для зберігання одягу відвідувачів під час масових заходів.

– Санвузол (10 м²) - розташований поблизу івент-зон, відповідає нормам безбар'єрного доступу.

Організація івент- та конференц-сервісу в дитячому оздоровчому комплексі «Акваторія» спрямована на всебічний розвиток дітей та створення умов для культурного, творчого і пізнавального дозвілля. Такі сервіси становлять конкурентну перевагу закладу, підвищують рівень емоційного комфорту та

залучення гостей.

2.4. Заклади харчування

2.4.1. Ресторани. Бари. (Food and Beverage (F &B))

У межах дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» їдальня є основним закладом харчування, який забезпечує повноцінне, збалансоване та безпечне харчування дітей, які відпочивають, та супроводжують осіб. Організація роботи їдально розроблена з урахуванням специфіки діяльності комплексу, потреб різних вікових груп дітей та дотримання встановлених санітарно-гігієнічних норм.

Їдальня є підприємством загального типу з повним циклом виробництва. Вона розрахована на обслуговування 150 споживачів за одну зміну. Організація харчування здійснюється за змінним графіком для оптимального розподілу потоків і запобігання утворенню черги.

Простір їдальні зоновано для забезпечення комфорту: окремі зони для молодших і старших дітей; місце для супровідного персоналу та батьків.

Режим роботи їдальні, адаптований до розпорядку дня комплексу:

- **Сніданок:** 8:00–11:00
- **Обід:** 11:00–17:00
- **Вечір:** 17:00–20:00

Години роботи забезпечують достатній час для прийому їжі, водночас підтримуючи ритм режиму дня дітей.

Умови харчування споживачів

1. **Для дітей:** харчування входить у вартість путівки; передбачено триразове основне харчування (сніданок, обід, вечір); меню складається за принципом збалансованого раціону, з урахуванням фізіологічних потреб дітей різного віку; можливість надання дієтичного харчування дітям із медичними показаннями.

2. **Для персоналу:** організовано окреме меню для дорослих; можливість замовлення додаткових страв із меню за додаткову оплату.

Методи та форми обслуговування:

У їдальні послуги лінії самообслуговування, що дозволяють забезпечити оперативне та якісне обслуговування великої кількості дітей.

1. Обґрунтування вибору моделі харчування

лінія самообслуговування дозволяє швидко організувати процес харчування для великої кількості дітей; використання комплексного меню забезпечує збалансованість харчування та контроль за споживанням основних продуктів; організація зонувannya їдальні проблеми комфортного прийому їжі більшою групою споживачів.

Ця модель харчування спрямована на забезпечення здорового харчування дітей та створення комфортних умов для всіх споживачів дитячого оздоровчого Розробимо виробничу програму ресторанного підприємства (табл.2.10)

Таблиця 2.10 – Меню денного раціону для дитячого оздоровчого комплексу

Приєм їжі	Категорія страв	Страви
Сніданок	Холодні страви та закуски	Бутерброд з вершковим маслом і сиром Овочевий салат (помідори, огірки, зелень)
	Гарячі страви	Вівсяна каша на молоці з фруктами (банан або яблуко)
	Солодкі страви	Солодка сиркова запіканка з ягодами
	Гарячі напої	Чай трав'яний або несолодкий сік
Обід	Холодні страви та закуски	Салат з яблуками та квашеною капустою
	Супи	Овочевий суп (морква, картопля, кабачки)

Продовження таблиці 2.10

	Другі гарячі страви	Куряча котлета на пару Гарнір: гречка або рис з овочами
	Солодкі страви	Компот із сухофруктів
Вечеря	Холодні страви та закуски	Салат з огірків і помідорів
	Другі гарячі страви	Запечена риба (тріска або судак) з лимоном Гарнір: запечена картопля з розмарином
	Солодкі страви	Какао з молоком
	Хліб, хлібобулочні вироби	Цільнозерновий хліб

Розрахунок добової кількості сировини, напівфабрикатів, продуктів та закупівельних товарів

Денну кількість відвідувачів встановлюють за допомогою графіка завантаження залів. При складанні цього графіка враховують: - режим роботи зала; - середню тривалість прийому їжі одним відвідувачем (обертання місця); - приблизну завантаженість (в процентах) в різні години роботи підприємства чи коефіцієнт заповнення залу. За даними розрахунків загальна кількість споживачів за добу – 1575 осіб, а денна оборотність місця – 58 разів

Загальна кількість страв, що реалізується протягом дня, розраховується за формулою:

$$N_{\text{стр}} = n_{\text{снід}} \times k_{\text{снід}} + n_{\text{заг}} \times k, \quad (2.1)$$

де:

$n_{\text{снід}}$ – кількість осіб, які снідають,

$n_{\text{заг}}$ – кількість відвідувачів, що обідають і вечеряють,

$k_{\text{снід}}$ – середній коефіцієнт споживання страв на сніданок (приймаємо 2), k – коефіцієнт споживання страв також приймемо 2.

Розрахунки представимо у вигляді таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Графік завантаження обідньої зали ресторану на 150 місць

Години роботи	Оборотність місця за 1 годину, раз	Середнє завантаження залу, %	Кількість споживачів, осіб
8-9	3	30	135
9-10	3	20	90
10-11	3	20	90
11-12	2	40	120
12-13	2	60	180
13-14	2	90	270
14-15	2	70	210
15-16	2	40	120
16-17	2	40	120
17-18	2	30	90
18-19	2	30	90
19-20	2	20	60
ВСЬОГО відвідувачів за день (пзаг)			1575
Денна оборотність місця $\eta = \text{пзаг}/N$, раз			58

$$N_{\text{стр}} = 1575 * 2 = 3150 \text{ страв протягом дня.}$$

Вихідними даними для визначення прогнозованої денної кількості кулінарної продукції для підприємства є загальна денна кількість відвідувачів та коефіцієнт споживання страв. Розрахуємо асортиментний склад продукції ресторану реалізованої під час обіду у вигляді (табл. 2.10)

Таблиця 2.10 – Асортиментний склад продукції ресторану, реалізованої під час сніданку

Група страв	Відсоткове співвідношення, %		Кількість страв, шт.
	від загальної кількості	від даної групи	
Холодні страви та закуски:	35		346
рибні м'ясні салати		70	242
молоко та кисломолочні продукти		30	104
Другі гарячі страви:	50		300
Рибні м'ясні		60	180
овочеві круп'яні		40	120
ячні з сиру	15		150
Солодкі страви			
Всього	100		796

Розрахуємо асортиментний склад продукції ресторану реалізованої під час обіду у вигляді (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Асортиментний склад продукції ресторану, реалізованої під час обіду

Група страв	Відсоткове співвідношення, %		Кількість страв, шт.
	від загальної кількості	від даної групи	
Холодні страви та закуски: рибні м'ясні салати молоко та кисломолочні продукти	20	70	342
Супи Прозорі заправні	25	30	239
Пюреподібні молочні холодні солодкі		90	103
Другі гарячі страви: Рибні м'ясні		10	427
овочеві круп'яні яєчні з сиру	35	80	385
Солодкі страви		20	42
Всього	100		598
			478
			119
			342
			1709

Розрахунок інгредієнтів страв розрахований у додатку А. Розрахуємо асортиментний склад продукції ресторану реалізованої під час вечері у вигляді таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Асортиментний склад продукції ресторану, реалізованої під час вечері

Група страв	Відсоткове співвідношення, %		Кількість страв, шт.
	від загальної кількості	від даної групи	
Холодні страви та закуски: рибні м'ясні салати молоко та кисломолочні продукти	35		220
		70	154
		30	66
Другі гарячі страви: Рибні м'ясні	50	60	315
овочеві круп'яні яєчні з сиру		40	189
Солодкі страви	15		126
Всього	100		110
			645

Таблиця 2.13 – Розрахунок закупівельної продукції для ресторану

Назва продукту	Одиниця виміру	Норма споживання на 1 відвідувача	Загальна кількість на 1575 відвідувачів
Гарячі напої:	л	0,1	157
Холодні напої: фруктова вода	л	0,07	110
мінеральна вода сік		0,02	31
власного виробництва		0,01	15
		-	
Хліб та хлібобулочні вироби: житній	кг	0,1	15
пшеничний		0,05	78
Борошняні кондитерські вироби	шт	1.0	1575
Цукерки, печиво, шоколад	кг	0,005	7
Фрукти	кг	0,075	118

Таблиця 2.14 – Денна виробнича програма їдальні на 150 місць (напої)

Назва напою	Кількість пляшок або порцій, шт.	Ємність пляшки або величина порції, л
Компот із сухофруктів	150	200 мл
Какао з молоком	150	200 мл
Мінеральні води	150	0.5

Розрахуємо денну виробничу програму їдальні на 150 місць(табл. 2.15)

Таблиця 2.15– Денна виробнича програма їдальні на 150 місць

№ рецептури	Назва страви (виробу)	Кількість порцій, шт.	Вихід, г
	<i>Холодні страви і закуски</i>	908	
3	Бутерброд з вершковим маслом і сиром	227	55

17	Овочевий салат (помідори, огірки, зелень)	227	100
24	Салат з яблуками та квашеною капустою	227	100
59	- Салат з огірків і помідорів	227	100
	<i>Гарячі страви</i>	1213	
Згідно ТК	Вівсяна каша на молоці з фруктами (банан або яблуко)	404	200
Згідно ТК	Куряча котлета на пару з гречкою	404	238
Згідно ТК	- Запечена риба (тріска або судак)	404	325
	Супи	427	
33	Овочевий суп (морква, картопля, кабачки)	427	300
	<i>Солодкі страви</i>	602	
Згідно ТК	Солодка сиркова запіканка з ягодами	201	150
Згідно ТК	Компот із сухофруктів	200	200
13.1	Какао з молоком	201	200

Розрахуємо денну виробничу програму їдальні на 150 місць (напої)

На основі розрахунково-продуктової відомості складається таблиця добової потреби закладу у сировині, напівфабрикатах, продуктах та закупівельних товарах за товарними групами (табл.2.17).

Таблиця 2.17 – Добова потреба закладу у сировині, напівфабрикатах, продуктах та закупівельних товарах за товарними групами

Товарна група	Найменування сировини, продукту, напівфабрикату	Ґатунок, термічний стан	Маса, кг або кількість, шт.
Овочі та зелень	Огірки	свіжі	16.1
	помідори	свіжі	16.7
	Капуста квашена	квашена	7.3
	Капуста білокачана	свіжа	17.7
	Картопля	свіжа	107.5
	морква	Свіжа	5.4
	Буряк	Варений	8.6
	Цибуля ріпчаста	свіжа	44
	Квасоля	свіжа	3.5

Розрахуємо площу яку займатиме сировина в охолоджувальній камері овочів, фруктів та зелені, для їдальні на 150 місць

Таблиця 2.18 – Розрахунок площі, яку займатиме сировина в охолоджувальній камері овочів, фруктів та зелені, для їдальні на 150 місць

Сировина	Добова кіль кість, кг	Строк зберіган- ня, діб	Кількість сировини для зберігання, кг	Питоме навантаження на 1 м ² площі підлоги, кг/м ²	Коефіцієнт, що враховує масу тари	Площа яку займатиме сировина, м ²
Огірки свіжі	16.1	5	80.5	300	1,1	0,29
Помідори свіжі	16.7	5	83.5	300	1,1	0,30
Капуста білокачанна	17.7	2	2,2	300	1,1	0.12
Капуста квашена	7.3	2	176,8	200	1,1	0.08
Картопля	107.5	5	537.5	400	1.1	1.47
Морква	5.4	5	27	140	1.1	0.21
Буряк	8.6	5	43	140	1.1	0.22
Цибуля ріпчаста	44	5	220	200	1.1	1.21
Квасоля	3.5	5	17.5	300	1.1	0.06
Всього						3.96

За розрахунковою площею, яку займатиме сировина, підбирається складське обладнання (табл.2.19).

Таблиця 2.19 – Розрахунок та технічні характеристики складського обладнання для охолоджувальної камери овочів, фруктів та зелені

Сировина	Площа, яку займатиме сировина, м ²	Вид та марка обладнання	Габаритні розміри обладнання, мм	Площа, яку займатиме обладнання, м ²	Кількість обладнання, шт.
Овочі, фрукти	3.96	Підтоварник „ПТ-1”	1470x840x280	1,235	3
		Професійна овочерізка GEN5 GGM GASTRO	215 x 510 x 540	0,109	2
		посудомийна машина AF400 DD Arch	436x535x670 мм.	0,233	1
		Машина для очищення овочів MOO-1	580x480 x 850	0,278	1

Продовження таблиці 2.19

		Холодильна шафа AF14PKMTN	1420x800x2100	1,14	1
		Стіл виробничий СПП	600x1000	0,6	2

		картопечистка HLP-15 Frosty	400мм x 540мм x 1110мм	0,216	1
--	--	--------------------------------	---------------------------	-------	---

Потім визначається сумарна площа прийнятого до встановлення устаткування, Собл, м² :

$$(1.235*3)/0.45+(0.109*2)/0.45+(0.233/0.45)+(0.278/0.45)+(1.14/0.45)+(0.6*2)/0.45+(0.216/0.45)=15.53 \text{ м}^2$$

Склад приміщень закладу ресторанного господарства підбирається відповідно до вихідних даних за допомогою ДБН В.2.2-25:2009 «Будинки і споруди. Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)»

Таблиця 2.20 – Склад і площі приміщень їдальні на 150 місць

Назва приміщення	Площа, м ²
Виробничі	
Овочевий цех	10.8
Обладнання (гарячий/холодний цех)	15.53
М'ясо-рибний цех	12.0
Заготівельний цех	10.0
Мийна кухонного посуду	8.0
Мийна столового посуду	10.0
Холодильна кімната	6.0
Комора сухих продуктів	6.0
Комора овочів	4.0
Камера для зберігання відходів	3.0
Зали для споживачів	
Обідня зала (на 150 місць)	180.0
Роздавальна	12.0
Буфет	6.0
Підсобні приміщення	
Гардероб для персоналу	4.0
Санвузол персоналу	3.0
Санвузол для відвідувачів	6.0
Комора інвентарю	3.0
Адміністративне приміщення	6.0
Корисна площа закладу	336.33

Для врахування площ коридорів і технічних приміщень визначається робоча площа підприємства харчування, Sроб, м²

$$S_{\text{роб}} = 336.33 * 1.1 = 369.93 \text{ м}^2$$

Для врахування площі яку займають конструктивні елементи будівлі (стіни, сходи, вентиляційні шахти, ліфти, тощо) розраховується загальна площа закладу, $S_{заг}, м^2$: $S_{заг} = 369.93 * 1,03 = 382 м^2$

Таблиця 2.21 – Рекомендовані мінімальні площі технічних приміщень, м²

Технічні приміщення	Кількість місць у закладі
	100-150
Електрощитова	12 (2,5x5)
Теплопункт	15 (3x5)
Венткамера припливна	24 (4x6)
Венткамера витяжна	12 (3x4)

Мінімально рекомендований показник розрахункової та загальної площі їдальні на 150 місць становить 382 м²

2.5. Визначення загальної площі дитячого оздоровчого комплексу

Для оцінки масштабів проєкту дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» здійснено підсумкове групування площ основних функціональних зон. (табл.2.22)

Таблиця 2.22 – Загальна площа дитячого оздоровчого комплексу

№ з/п	Приміщення / Зона	Площа, м ²
1	Приймально-вестибюльна група	224
2	Житлова група	1 341
3	Для надання побутових послуг, торговельна, дозвіллево-анімаційна, спортивно-оздоровча	568
4	Адміністративна	98
5	Господарська та виробничо-побутова	57
6	Велнес (Wellness). СПА (SPA). Фітнес (Fitness)	262
7	Івент-сервіс (Invent Service). Конференц-сервіс (Conference)	282
8	Їдальня	382
—	Загальна площа	3 214

Отже, було здійснено обґрунтоване визначення та групування площ основних функціональних зон дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія». Загальна площа будівлі закладу складає 3214 м², що забезпечує достатній простір для комфортного розміщення 150 відпочиваючих та реалізації всіх запланованих

функцій.

Детальний розподіл площ демонструє функціональну збалансованість: найбільші зони відведені під житлову групу (1341 м²), що є логічним для оздоровчого комплексу. Значні площі також виділено для надання побутових послуг, торговельної, дозвіллево-анімаційної, спортивно-оздоровчої діяльності (568 м²), а також для їдальні (382 м²), велнес, СПА та фітнес зон (262 м²), та івент-сервісу/конференц-сервісу (282 м²), що підкреслює багатофункціональність комплексу.

Висновки до 2 розділу

У другому розділі бакалаврської роботи здійснено комплексне опрацювання просторової організації, функціонального зонування та сервісного забезпечення дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія».

В результаті аналізу встановлено, що ефективне функціонування оздоровчого комплексу значною мірою залежить від раціонального розподілу приміщень за функціональними зонами. На основі нормативних документів, практичного досвіду аналогічних закладів і логіки організації внутрішніх процесів було сформовано чітку просторову структуру закладу.

Виділено і обґрунтовано такі основні функціональні групи приміщень: приймально-вестибюльна, житлова, адміністративна, побутова, харчоблок, спортивно-оздоровча, культурно-дозвіллева, медична та технічна. Для кожної з них визначено склад приміщень, рекомендовані площі, принципи розміщення та взаємозв'язок з іншими зонами.

Окрему увагу приділено проектуванню житлової групи, оскільки вона є основною для забезпечення комфортного перебування дітей. Запропоновано рішення з оптимальною кількістю номерів і їхньою місткістю, з урахуванням ергономіки, норм інсоляції, провітрювання та санітарних вимог.

У межах розділу також проаналізовано склад і площу допоміжних та сервісних

приміщень, що забезпечують повсякденну діяльність комплексу: пральня, комори, гурткові кімнати, тренажерні та медичні кабінети. Особливо підкреслено роль культурно-дозвіллевих і спортивних просторів, які сприяють всебічному розвитку дітей та створюють позитивну емоційну атмосферу.

Загальна площа комплексу визначена на основі детальних розрахунків і відповідає сучасним стандартам проектування закладів такого типу. У розділі подано обґрунтовані таблиці, які систематизують площі приміщень за функціональними групами, що полегшує подальше планування інженерних мереж та економічне обґрунтування.

Таким чином, розділ 2 містить логічно структуровану, нормативно обґрунтовану і функціонально продуману модель внутрішньої організації дитячого оздоровчого комплексу. Запропоновані рішення є придатними до практичної реалізації та можуть слугувати основою для розробки робочої проєктної документації.

РОЗДІЛ 3. АРХІТЕКТУРА. ДИЗАЙН

3.1. Об'ємно-планувальні рішення

Архітектурно-планувальні рішення є основою для створення комфортного, безпечного та ефективного середовища функціонування будь-якого готельного підприємства. У проектуванні дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» в місті Одеса ключовим завданням стало досягнення балансу між функціональністю, естетикою, екологічністю та відповідністю чинним нормативам і стандартам.

Комплекс складається з кількох основних функціональних зон: житлової, оздоровчої, адміністративної, побутової, сервісної, зони харчування, дозвілля та спортивно-розважальної. З огляду на специфіку дитячої аудиторії, при проектуванні особлива увага приділялась безпеці пересування, інсоляції приміщень, шумоізоляції та ізоляції потоків гостей, персоналу й обслуговування.

Житлові корпуси розміщені окремими секціями, кожна з яких розрахована на розміщення дітей згідно з віковими групами. Номери - двомісні, тримісні та чотиримісні, обладнані санвузлами, вентиляцією, забезпечені природним освітленням. Корпуси орієнтовані на південь, схід або південний схід, що забезпечує максимальне природне освітлення й сприяє оздоровленню дітей.

Оздоровчий блок розміщується в окремому корпусі або блокується з житловими корпусами через криту галерею. Він включає медичний пункт, масажний кабінет, душові, санвузли та роздягальні. Всі приміщення забезпечені вентиляцією, легким доступом з усіх корпусів комплексу та відповідають санітарно-гігієнічним нормам.

Адміністративна зона розташована в окремому блоці при в'їзді на територію комплексу.

Тут розміщено кабінети директора, бухгалтерії, відділу кадрів, а також допоміжні приміщення. Такий поділ дозволяє відокремити управлінські процеси

від життєдіяльності гостей.

Харчоблок (їдальня) розташований у центральній частині комплексу, що забезпечує зручний доступ з усіх житлових корпусів. Враховуючи категорію споживачів - діти - у плануванні враховано санітарні розриви між «чистими» та «брудними» зонами, передбачено окремі входи для доставки сировини та винесення відходів.

Сервісна зона включає дитячий бутик-сувенірів, пункт медичної допомоги, приміщення для гурткової роботи (майстерні, студії тощо). Усі ці зони мають чітке функціональне зонування, враховуючи потоки переміщення дітей, викладачів і гостей комплексу.

Зони дозвілля та спорту включають актовий зал, ігрові кімнати, концертний зал, конференц-зал (для проведення семінарів та навчальних зустрічей), спортивні майданчики та фітнес-зал. Такі простори забезпечують комплексний розвиток дитини, дозвілля, фізичну активність та комунікацію.

Об'ємно-просторове рішення комплексу передбачає три поверхи для житлових корпусів, з урахуванням безпечної евакуації. Споруди мають просту геометричну форму, зручні сходові клітини, ліфти у головному корпусі (для персоналу та медичного супроводу), тераси для відпочинку.

Фасади будівель вирізняються яскравістю, природними матеріалами (дерево, облицювання з мінеральної штукатурки), великою кількістю відкритих балконів і навісів, що створює естетичний вигляд та підсилює асоціації з відпочинком і природою. Дитячий комплекс гармонійно вписується в прибережний пейзаж Одеси завдяки ландшафтному дизайну та використанню малих архітектурних форм.

Загальне планування території передбачає чітке зонування, мінімізацію перетину потоків дітей і персоналу, створення безпечного середовища, де кожна функціональна зона логічно пов'язана з іншими. Таке рішення забезпечує комфорт, ефективне функціонування, відповідність сучасним стандартам і

санітарним вимогам.

3.2. Архітектурні рішення. Характеристика території

1. Площа земельної ділянки для окремих будівель готелів, S_d , m^2 , розраховується відповідно до нормативу за формулою:

$$S_d = n_z \cdot N, \quad (3.1)$$

де n_z – норматив площі земельної ділянки, $m^2/місце$ N – місткість готелю, місць.

$$S_d = 50 \cdot 150 = 7500$$

2. Впорядкований майданчик перед входами ($S_{ум}$):

Площа = $0,2 m^2$ * кількість мешканців. Наприклад, для 150 мешканців:

$$S_{ум} = 0,2 \times 150 = 30 m^2 \quad (3.2.)$$

3. Майданчик для стоянки легкових автомобілів (S_{ac}) Розрахунок кількості місць: 10-15 місць на 100 місць у залах. Наприклад, для 150 місць у залах:

15 місць = $0,15 \times 150 = 22,5$ місця

$$S_{ac} = 24 \times 22,5 = 540 m^2 \quad (3.3)$$

4. Зона озеленення ($S_{оз}$):

Якщо загальна площа ділянки

$$S_{оз} = 7500 \times 0,55 = 4253 m^2 \quad (3.4)$$

5. Внутрішні проїзди ($S_{н.п.}$): Площа доріг: $S_{н.п.} = L \times 3,5$

Наприклад, якщо тривалість проїздів $L = 100$ м

$$S_{н.п.} = 100 \times 3,5 = 350 m^2 \quad (3.5.)$$

6. Господарські та технічні споруди ($S_{гтс}$):

$$S_{гтс} = 30 : 10 = 3 m^2 \quad (3.6.)$$

7. Майданчик для розвороту ($S_{рм}$): Рекомендовані розміри: від 6×6 м до 12×12 м. Наприклад, розмір 12×12 м

$$S_{рм} = 12 \times 12 = 144 m^2 \quad (3.7)$$

8. Пішохідні комунікації (Стк):

Наприклад, ширина доріжок 2 м і довжина всіх доріжок 100 м:

$$Стк = 2 * 100 = 200 \text{ м}^2 \quad (3.8)$$

9. Малі архітектурні форми (Смаф):

$$Смаф = 20 \text{ м}^2 + 30 \text{ м}^2 + 25 \text{ м}^2 = 75 \text{ м}^2 \quad (3.9)$$

3.3. Характеристика будівлі

Дитячий оздоровчий комплекс «Акваторія» у місті Одеса проектується як нове будівництво, що відповідає сучасним вимогам до громадських будівель згідно з нормативами ДБН 360-92 «Містобудування. Планування та забудова міських та сільських поселень» та іншими чинними нормами проектування.

1. Загальна характеристика будівлі:

- Призначення: громадська будівля (заклад відпочинку та оздоровлення для дітей);
- Містобудівне значення: об'єкт міського значення, оскільки обслуговує дітей з різних мікрорайонів міста, а також з інших регіонів України;
- Довговічність: II ступінь (термін експлуатації - понад 50 років);
- Вогнестійкість: II ступінь (матеріали будівництва – залізобетон, цегла, негорючі матеріали оздоблення, що забезпечують обмежене поширення вогню);
- Поверховість: малоповерховий – житлові корпуси двоповерхові, адміністративно-побутовий і медичний корпус - одноповерхові;
- Конструктивна схема: повний каркас (збірні залізобетонні елементи, що забезпечують гнучкість перепланування й високу міцність).

2. Планувальна організація внутрішнього простору :

Планувальна організація внутрішнього простору передбачає раціональне розміщення функціональних зон відповідно до їхнього призначення та взаємозв'язку. У дитячому оздоровчому комплексі важливо забезпечити зручне

пересування між житловими, освітніми, дозвілєвими та побутовими приміщеннями. Простір має бути безпечним, ергономічним і комфортним для дітей, з урахуванням вікових особливостей і нормативних вимог. Основними принципами планування є зонування, логічна послідовність, компактність та ефективне використання площ.

3. Вестибюльна зона:

Вестибюль розташований у центральному корпусі комплексу, звідки забезпечується доступ до адміністрації, медичного пункту, харчоблоку та зон дозвілля. Приміщення розраховане на максимальне одночасне навантаження в години заїзду-від'їзду, передбачає місця очікування, охорону, систему відеоспостереження та контроль доступу.

4. Енергоефективність:

Під час проєктування зовнішніх огорожувальних конструкцій застосовано сучасні енергозберігаючі рішення: теплоізоляційні панелі для фасадів; трикамерні металопластикові вікна з енергозберігаючим склом; дах утеплений мінеральною ватою; система автономного опалення з можливістю регулювання температури в кожному блоці; використання світлодіодного освітлення з датчиками руху; система рекуперації повітря у венткамері.

5. Пожежна безпека:

Будівля оснащена протипожежними бар'єрами, евакуаційними виходами, автоматичними системами оповіщення та протипожежного гасіння.

На кожному поверсі житлових корпусів передбачені два евакуаційні виходи, зовнішні металеві сходи, а також автономні джерела живлення для систем пожежної сигналізації.

Узагальнюючи, архітектурно-конструктивне рішення будівлі дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» в Одесі поєднує сучасні вимоги до безпеки, функціональності, зручності та енергоефективності, відповідаючи завданням формування комфортного оздоровчого середовища для дітей.

3.4. Інженерні системи дитячого оздоровчого комплексу

Забезпечення ефективного функціонування дитячого оздоровчого комплексу "Акваторія" в місті Одеса потребує надійного проектування інженерних систем відповідно до чинних нормативів, з урахуванням архітектурних, санітарно-гігієнічних і протипожежних вимог.

Система опалення

Опалення комплексу передбачається автономне - від сучасного енергоефективного твердопаливного або газового котла, встановленого в індивідуальному тепlopункті. Для регулювання температурного режиму система буде обладнана автоматикою контролю подачі теплоносія. У номерах, адміністративних і медичних приміщеннях передбачається установка алюмінієвих радіаторів з нижнім підключенням. У зонах загального користування та ігрових приміщеннях - додаткове використання променевих панелей для зонального обігріву. У спортивному залі буде влаштована повітряна система опалення із автоматичним керуванням для забезпечення стабільної температури та вологості.

Система вентиляції та кондиціонування

Вентиляція комплексу передбачає поєднання природної та механічної припливно-витяжної систем.

Приміщення харчоблоку, пралень та душових будуть обладнані витяжною вентиляцією з локальними відсосами. Встановлення кондиціонерів передбачається в адміністративних кабінетах, медичному пункті та кімнатах для відпочинку, з метою створення комфортного мікроклімату упродовж року.

Система водопостачання

Водозабезпечення комплексу здійснюватиметься від міського водогону з встановленням водомірного вузла та резервного накопичувального бака. Система поділена на три контури: господарсько-питний, технічний та протипожежний.

Гаряче водопостачання передбачено від теплову пункту із водонагрівачами теплообмінного типу.

Система каналізації

Проектом передбачено дві окремі системи каналізації - господарсько- побутову та виробничу. У цехах харчоблоку будуть встановлені піскоуловлювачі та жирууловлювачі для первинного очищення стоків. Всі стічні води перед скиданням у міську каналізацію проходять локальну систему очищення. Влаштування оглядових колодязів передбачено згідно нормативів.

Система електропостачання

Енергозабезпечення комплексу здійснюється від трансформаторної підстанції, підключеної до районного енерговузла через підземну кабельну мережу. Електромережа поділяється на освітлювальну (220 В) та силову (380 В), з окремими груповими щитами для кожного типу споживачів. Освітлення виконано за магістральною схемою, силова мережа - радіальна. Передбачено блискавкозахист споруди згідно РД 34.21.122-87.

Система сигналізації, зв'язку та телекомунікацій

Комплекс обладнується об'єднаною пожежною та охоронною сигналізацією. Сигнали з охоронних датчиків виводяться на пост охорони, пожежна сигналізація - на пульт пожежної частини.

Також передбачено міський телефонний зв'язок, внутрішню АТС, кабельне та супутникове телебачення, систему Wi-Fi.

Автоматизація інженерного обладнання. Для централізованого контролю функціонування інженерних систем у комплексі передбачено систему диспетчеризації. Дані з систем опалення, вентиляції, електропостачання передаватимуться на центральний сервер, розташований у технічному приміщенні. Це забезпечить своєчасне виявлення несправностей та оперативне обслуговування.

3.5. Дизайн

Дизайн дитячого оздоровчого комплексу «Акваторія» виконано в стилі морського мінімалізму. Такий стиль забезпечує відчуття простору, свіжості, гармонії з природою, що особливо важливо для дитячого середовища. Основні кольори - білі, блакитні, бірюзові, пісочні відтінки. Акценти виконано в яскравих тонах (жовтий, кораловий, зелений), що пожвавлює інтер'єр і створює позитивний настрій.

Усі дизайнерські рішення від архітектури до уніформи персоналу – підпорядковані ідеї відпочинку біля моря, з елементами морської тематики: хвилеподібні форми, зображення якорів, риб, маяків, канатів тощо

Зовнішня архітектурна композиція

Будівля комплексу виконана у сучасному стилі з плоскими покрівлями, панорамними вікнами та натуральними оздоблювальними матеріалами (дерево, камінь, штукатурка). Фасад - у світлих відтінках з яскравими елементами у дитячій зоні. Поруч - ландшафтна зона відпочинку з доріжками, альтанками, декоративними скульптурами, дитячими і спортивними майданчиками.

Благоустрій території: огороження декоративною металевою огорожею; вимощення - тротуарною плиткою з морським візерунком; озеленення - хвойні дерева, газони, квітники; освітлення - LED-світильники з датчиками руху.

Інтер'єр

Вхідна зона - просторий вестибюль із ресепцією у формі хвилі.
Освітлення

- за рахунок великих вітринних вікон, підсилене світильниками теплого спектру. Оздоблення - дерев'яні панелі, морська кераміка, скло.

Житлові кімнати оформлені у стилі скандинавського мінімалізму з морськими акцентами: світлі меблі, природні тканини, фотошпалери з пейзажами. Стелі - натяжні, підлога - вінілова, меблі - ергономічні та безпечні для дітей.

Громадські приміщення: Їдальня, актовий зал, ігрові кімнати оформлені в

стилістиці «місто біля моря», з панорамами узбережжя, елементами дерев'яного декору, декоративними вітрилами, килимами із хвиловими візерунками.

Меблі - легкі, функціональні, дитячі меблі сертифіковані. Додаткові зони - ігрові зали, майданчики для творчості, танцзал - оформлені з урахуванням вікових особливостей дітей, кольоровою навігацією .

Основні показники проекту зведено в таблиці 3.1

Таблиця 3.1

Паспорт проекту

№ з/п	Найменування показника	Одиниця виміру	Значення показника
1	Площа ділянки під будівництво, S _д	м ²	7500
2	Площа будівлі закладу, S _{заг}	м ²	3 214
3	Коефіцієнт забудови, K _з	-	0,40
4	Площа озеленення, S _{оз}	м ²	4 253
5	Коефіцієнт озеленення, K _{оз}	-	0,55
6	Робоча площа закладу, S _{роб}	м ²	2 700
7	Корисна площа закладу, S _{кор}	м ²	2 500
8	Будівельний об'єм будівлі, V _б	м ³	9 600
9	Капітальні витрати на проект, ВА+Б	грн	112 581 585,1
10	Вартість 1 місяця	тис. грн	480
11	Вартість 1 м ² загальної площі	тис. грн	22,5
12	Вартість 1 м ³ об'єму будівлі	тис. грн	7,5

3.6. Кошторис

Витрати на виконання загальнобудівельних робіт для створення підприємства готельно-ресторанного господарства розраховуються за укрупненим показником вартості загальнобудівельних робіт, ВЗБР , тис. грн., які визначаються за формулою 3.2.:

$$B_{ЗБР} = N \times Y \times K_T \times I_K \times I_P \quad (3.10.)$$

де N – потужність проектного закладу, місць;

Y – норматив питомої вартості загальнобудівельних робіт на одиницю потужності, у.о.;

КТ – територіальний поправковий коефіцієнт;

К – офіційний валютний курс гривні (до USD), грн./\$;

ІР – індекс цін нормативний, встановлений для визначення кошторисної вартості будівництва Держкомітетом України у справах містобудування і архітектури (ІР=0,77).

$$\text{ВЗБР} = 150 \times 15\,000 \times 0,91 \times 40 \times 0,77 = 63\,063\,300 \text{ грн}$$

Розрахунок зведеного кошторису для будівництва готелю представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Зведений кошторис

№ глав	Стаття витрат	Рекомендовані співвідношення вартості, %	Розмір витрат, грн.
<i>Розділ А. Базисна вартість будівництва</i>			
1.	Підготовка території будівництва	1-2 від вартості будівництва за главою 2	6306,330
2.	Основні об'єкти будівництва, у т.ч.:		
2.1.	Загальнобудівельні роботи	56-60	35 315 448
2.2.	Електротехнічні роботи	6-8	3 783 798
2.3.	Сантехнічні роботи	5-6	3 153 165
2.4.	Зв'язок та сигналізація	2-3	1 261 266
2.5.	Устаткування, меблі та інвентар	27-30	17 027 091
<i>Разом за главою 2</i>		100	60 537 768
3.	Об'єкти підсобного та обслуговуючого призначення	до 5 від глави 2	3 026 884
4.	Об'єкти енергетичного господарства	до 1 від глави 2	605 377
5.	Об'єкти транспортного господарства та зв'язку	0,2-0,5 від глави 2	121 075,5
6.	Зовнішні мережі та споруди водопостачання, каналізації, теплопостачання та газопостачання	2-12 від глави 2	1 210 755,3
7.	Благоустрій і озеленення території	1-5 від глави 2	605 377,6
<i>Разом за главами 1-7</i>			66 113 543,7
8.	Тимчасові будівлі та споруди	0,5-1,5 від глав 1-7	330 567,7
9.	Інші роботи та витрати	3,7-9 від глав 1-7	2 446 201,1
<i>Разом за главами 1-9</i>			68 890 312,5

Продовження таблиці 3.2

10.	Утримання дирекції (технічний нагляд) об'єкта, що будується, та авторський нагляд	2 від глав 1-7	1 322 270 ,8
11.	Підготовка експлуатаційних кадрів	0,2-0,7 від глав 1-9	137 780,6
12.	Проектні та вишукувальні роботи	2,5-8 від глав 1-7	1 652 838,5
<i>ВСЬОГО за розділом А</i>			72 003 202,4
<i>Розділ Б. Кошти на компенсацію витрат, пов'язаних із ринковими умовами проведення будівництва</i>			
1.	Обов'язкові платежі (податки та збори)	38-60 від глав 1-9	26 178 318 ,7
2.	Резервний компенсаційний фонд замовника	2-8 від суми базисної вартості (розділ А)	14 400 064,0
<i>ВСЬОГО за розділом Б</i>			40 578 382,7
ЗАГАЛОМ СУМА ВИТРАТ НА БУДІВНИЦТВО (КАПІТАЛЬНІ ВКЛАДЕННЯ), V_{A+B}			112 581 585,1

Отже, згідно з розрахунками, орієнтовна вартість загальнобудівельних робіт (ВЗБР) становить 63 063 300 грн.

Деталізована зведена кошторисна документація будівництва, представлена у Таблиці 3.2, дозволяє комплексно оцінити всі статті витрат. Найбільшу частку у базовій вартості будівництва займають загальнобудівельні роботи (56-60%), що складає 35 315 448 грн, а також устаткування, меблі та інвентар (27-30%), що становить 17 027 091 грн.

Кінцева загальна сума витрат на будівництво (капітальні вкладення), що включає як базову вартість будівництва (Розділ А), так і кошти на компенсацію витрат, пов'язаних із ринковими умовами (Розділ Б), оцінюється в 112 581 585,1 грн.

Цей кошторис є важливим фінансовим обґрунтуванням проекту, що дозволяє оцінити необхідні інвестиції для реалізації дитячого оздоровчого комплексу та є основою для подальшого планування та залучення фінансування.

Висновок до розділу 3

У Розділі 3 бакалаврської кваліфікаційної роботи було детально розроблено концептуальний проєкт сучасного дитячого оздоровчого комплексу,

орієнтованого на повноцінний відпочинок, оздоровлення, розвиток та соціалізацію дітей в Одеській області. Виходячи з аналізу сучасного стану дитячих оздоровчих закладів в Україні, виявлено нагальну потребу у створенні нових об'єктів, що відповідатимуть високим стандартам комфорту, безпеки, інклюзивності та енергоефективності.

Запропонована концепція комплексу є результатом вивчення нормативної бази та кращих національних і світових практик, інтегруючи оздоровчі, освітні, спортивні та розважальні функції. Особлива увага приділена організації простору, що охоплює житлову зону, зони дозвілля, навчальні аудиторії, спортивні та медичні приміщення, а також адміністративно-технічні блоки. Просторове планування базується на принципах функціональності, безбар'єрності та ергономіки, забезпечуючи безпечне та сприятливе середовище для розвитку дітей різного віку.

Проектом передбачено високий рівень сервісного обслуговування, включно з організацією збалансованого харчування, кваліфікованого медичного нагляду, анімаційних та спортивних програм, а також інфраструктуру для гурткової роботи, майстер-класів і тематичних заходів. Архітектурно-дизайнерські рішення виконані у сучасному стилі з використанням екологічних матеріалів та морської тематики, забезпечуючи максимальне природне освітлення та психологічний комфорт. Питання безпеки вирішені комплексно, із впровадженням систем контролю доступу, відеоспостереження та медичного моніторингу.

Фінансове обґрунтування проєкту, представлене в кошторисі, засвідчило значні інвестиції, необхідні для його реалізації. Загальнобудівельні роботи оцінені в 63 063 300 грн. Сукупні капітальні вкладення, включаючи всі статті витрат – від підготовки території до обов'язкових платежів та резервного фонду – становлять 112 581 585,1 грн. Ці розрахунки підтверджують масштаби та інвестиційну привабливість проєкту.

Аналіз конкурентного середовища показав, що запропонований комплекс

матиме суттєві переваги на ринку, завдяки своїй новизні, комплексному підходу до сервісу, сучасній архітектурі та орієнтації на якісний результат оздоровлення. Таким чином, розроблений концептуальний проєкт є актуальним, практично орієнтованим і має значний потенціал для успішної реалізації, що сприятиме не лише покращенню якості дитячого відпочинку в регіоні, але й створенню нових робочих місць, розвитку місцевої інфраструктури та залученню інвестицій. Запропоновані організаційні, архітектурні та функціональні рішення можуть слугувати зразком для подальшого проєктування аналогічних зак

ВИСНОВКИ

У межах бакалаврської кваліфікаційної роботи було здійснено комплексне дослідження, присвячене розробленню концептуального проекту сучасного дитячого оздоровчого комплексу. Об'єктом проектування став заклад, орієнтований на повноцінний відпочинок, оздоровлення, розвиток та соціалізацію дітей у сприятливих кліматичних умовах південного регіону України - міста Одеси.

Аналіз сучасного стану дитячих оздоровчих закладів в Україні показав, що більшість з них не відповідають сучасним вимогам до комфорту, безпеки, інклюзивності та енергоефективності. Це зумовлює необхідність проектування нових об'єктів, здатних забезпечити якісний рівень відпочинку дітей та відповідати стандартам сталого розвитку.

На основі вивчення нормативної бази, кращих національних та закордонних практик було запропоновано концепцію комплексу, яка передбачає поєднання оздоровчих, освітніх, спортивних та розважальних функцій. Концепція враховує потреби дітей різного віку, а також супроводжуючого персоналу, забезпечуючи безпечне середовище, сприятливе для фізичного, емоційного та соціального розвитку.

Особливу увагу приділено організації простору. Структура комплексу охоплює житлову зону, зону дозвілля, навчальні аудиторії, спортивні та медичні приміщення, а також блоки адміністративного і технічного забезпечення. Просторове планування відповідає принципам функціональної логіки, безбар'єрності, зручності переміщення та ефективного зонування. Проектом передбачено високий рівень сервісного обслуговування, що включає організацію харчування, медичного нагляду, анімаційних і спортивних програм.

У закладі передбачено інфраструктуру для гурткової роботи, проведення майстер-класів, тематичних заходів та тренінгів.

Усе це спрямоване на забезпечення гармонійного поєднання оздоровлення та розвитку дитини.

Важливим аспектом є архітектурно-дизайнерські рішення. Комплекс спроектований у сучасному стилі з використанням екологічних матеріалів, морської тематики в оформленні, великою кількістю відкритих зон, скління та природного освітлення. У дизайні враховано вікові особливості дітей, вимоги ергономіки та психологічного комфорту.

Окрему увагу приділено питанням безпеки, зокрема системам контролю доступу, відеоспостереження, медичного моніторингу та евакуаційних рішень. Забезпечено відповідність нормативним вимогам до умов перебування дітей у закладах рекреаційного типу.

З метою оцінки доцільності проєкту проведено аналіз конкурентного середовища. У результаті встановлено, що запропонований комплекс має ряд переваг у порівнянні з наявними закладами регіону, зокрема новизну, системний підхід до сервісу, сучасну архітектуру та орієнтацію на якісний результат оздоровлення.

Фінансове обґрунтування продемонструвало масштаби необхідних інвестицій. Орієнтовна вартість загальнобудівельних робіт складає 63 063 300 грн, а загальний кошторис капітальних вкладень оцінюється в 112 581 585,1 грн. Ці розрахунки свідчать про значний інвестиційний потенціал проєкту.

Таким чином, проєкт дитячого оздоровчого комплексу є актуальним і практично орієнтованим. Його реалізація сприятиме не лише підвищенню якості дитячого відпочинку в регіоні, але й створенню нових робочих місць, розвитку місцевої інфраструктури та залученню інвестицій. Запропоновані організаційні, архітектурні та функціональні рішення можуть бути використані як зразок для проєктування аналогічних закладів у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова С. А., Оболенцева Л. В., Світлична В. Ю. Економіка готельно-ресторанного господарства: навч. посібник. Місто Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, 2022. 142 с.
2. Андрєєва Н. Ст. Психологія дитячого оздоровлення: теорія та практика. Київ: Наукова думка, 2020. 176 с.
3. Белов О. З. Архітектурне середовище для дитячого відпочинку. Харків: Будівельник, 2022. 176 с.
4. Будинки і споруди. Будинки і споруди навчальних закладів: ДБН В.2.2-3-97. [Чинний від 1998-01-01]. Київ: Держкоммістобудування України, 1997. 39 с. (Державні будівельні норми України).
5. Будинки і споруди. Готелі: ДБН В.2.2-20:2008. [Чинний від 2009-04-01]. Київ: Мінрегіонбуд України, 2009. 53 с. (Державні будівельні норми України).
6. Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення: ДБН В.2.2-9:2009. [Чинний від 2010-10-01]. Київ: Мінрегіонбуд України, 2010. 68 с. (Державні будівельні норми України).
7. Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення: ДБН В.2.2-17:2006. [Чинний від 2007-05-01]. Київ: Держбуд України, 2007. 21 с. (Державні будівельні норми України).
8. Будинки і споруди. Культурно-видовищні та дозвільні заклади: ДБН В.2.2-16:2005. [Чинний від 2006-04-01]. Київ: Держбуд України, 2005. 65 с. (Державні будівельні норми України).
9. Будинки і споруди. Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства): ДБН В.2.2-25:2009. [Чинний від 2010-09-01]. Київ: Мінрегіонбуд України, 2010. 83 с. (Державні будівельні норми України).
10. Будинки і споруди. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди: ДБН

В.2.2-13:2003. [Чинний від 2004-03-01]. Київ: Держбуд України, 2004. 102 с. (Державні будівельні норми України).

11. ДСТУ 4281-2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація. [Чинний від 2004-07-01]. Київ: Держспоживстандарт України, 2004. 16 с. (Національні стандарти України).

12. ДСТУ Б.А.2-4-4:2009. Система проектної документації для будівництва. Основні вимоги до проектної та робочої документації. [Чинний від 2010-01-01]. Київ: Мінрегіонбуд України, 2009. 51 с. (Національні стандарти України).

13. ДСТУ Б.А.2.4-7:2009. Система проектної документації для будівництва. Правила виконання архітектурно-будівельних робочих креслень. [Чинний від 2010-01-01]. Київ: Мінрегіонбуд України, 2009. 73 с. (Національні стандарти України).

14. Долінська Л. П. Інклюзивність у будівництві та дизайні дитячих закладів. Львів: Світ, 2022. 130 с.

15. Гурченко Л. В. Психофізіологічні аспекти дитячого відпочинку. Одеса: Здоров'я, 2020. 148 с.

16. Іваненко Т. В. Оздоровчі технології для дітей: сучасні методики. Харків: Педагогічна думка, 2022. 140 с.

17. Коваленко С. О. Планування дитячих закладів: архітектурно-будівельні аспекти. Київ: Будівництво, 2021. 200 с.

18. Коваленко С. В. Інновації у будівництві оздоровчих комплексів. Київ: Будівельник, 2021. 132 с.

19. Клименко І. М., Черняк О. І. Безпека життєдіяльності у готельному бізнесі: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 195 с.

20. Кравченка О. І. Менеджмент у готельно-ресторанному бізнесі: сучасний підхід. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 210 с.

21. Левковська С. О. Технології оздоровлення дітей у сучасних умовах: навч.

посіб. Київ: Професіонал, 2022. 152 с.

22. Мельник І. П. Екологічний дизайн в архітектурі оздоровчих закладів. Львів: Екополіс, 2021. 144 с.

23. Містобудування. Планування та забудова міських та сільських поселень: ДБН 360-92. [Чинний від 2002-03-19]. Київ: Держбуд України, 2002. 135 с.

24. Миронова Ю. А. Готельно-ресторанна справа: концепції та моделі розвитку: монографія. Київ: НУХТ, 2020. 344 с.

25. Мудрак Г. І. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2021. 228 с.

26. Олійник Я. Б., Ткаченко Т. І. Туризм і гостинність: економіка і управління: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 400 с.

27. Павленко Л. О. Соціальна педагогіка і дитяче оздоровлення. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 160 с.

28. Романчук М. Ст. Екологічні аспекти проектування оздоровчих комплексів. Львів: Екополіс, 2021. 134 с.

29. Риндюк С. В., Стасюк Р. В., Зачоса О. В. Реновація дитячих таборів. Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві. Київ, 2022. № 2. С. 163–168.

30. Соколова М. В., Шевченко Л. С., Кочарян С. Є. Проектування об'єктів готельно-ресторанного господарства: навч. посіб. Київ: Кондор, 2021. 248 с.

31. Сологуб Ю. І., Штельмах К. В. Проблеми та перспективи розвитку дитячого туризму в Україні. Інноваційні технології в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі: матеріали XII Всеукраїнської наук.-практ. конф., 16–17 травня 2023 р. Київ: НУХТ, 2023. С. 164–165.

32. Стельмах Л. М., Дячук О. М. Основи дизайну в інтер'єрі: навч. посіб. Київ: Кондор, 2020. 192 с.

33. Шевченко С. В. Інфраструктура туризму: навч. посіб. Київ: Кондор, 2020. 288 с.

34. Шевчук Ю. І. Проектування дитячих оздоровчих закладів: практичний

посібник. Львів: Світ, 2022. 136 с.

35. Шпак Н. О. Організація обслуговування в готельно-ресторанному господарстві: навч. посіб. Харків: ФОП Бровін О. В., 2021. 238 с.

36. Український інститут нормативної інформації. Каталог нормативних документів у сфері будівництва. Київ: УІНІ, 2023. 356 с.

37. Юхименко І. М. Готельне господарство: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 310 с.

38. Захаревська Н. С., Снядовський Ю. О. Особливості розвитку архітектури рекреаційних закладів для дітей в Одеській області. Регіональні проблеми архітектури та містобудування. Київ, 2022. № 16. С. 114–124.

39. Заремба Д., Сільник О. Тенденції архітектурно-планувальної структури дитячих дошкільних закладів в сучасних умовах. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Київ, 2024. № 68. С. 228–236.

40. Дяченко Т. П., Барановська І. В. Гігієна дітей та підлітків: навч. посіб. Київ: ВСВ «Медицина», 2020. 256 с.